

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ეროვნული ცენტრი

დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა

წელიწადი

2021

სპეციალური გამოცემა

უნივერსიტეტის
გამომცემლობა

თამაზ მშვილდაძე*

მედიატორის დისციპლინური პასუხისმგებლობა საქართველოში

2021 წლის აპრილში სსიპ საქართველოს მედიაგოხოთა ასოციაციამ შეიმუშავა „მედიაგოხოთა დისციპლინური საქმისწაჩმოების ეტუბებუბა“, ხომდითაც ქაჩთუდ ხეადობაში უნდა დამკვიდრდეს მედიაგოხოის პხოფესიური პასუხისმგებლობის ახადი სტანდარტი.

დისციპლინური საქმისწაჩმოება გუდისხმობს მედიაგოხოის პხოფესიური პასუხისმგებლობისა და ეთიკური ვადებუბებების დარღვევის შეფასებას მედიაგოხოთა ასოციაციის მიეჩ, ხის შედეგადაც ასოციაციის ეთიკის კომისია იღებს გადაწყვეტიდებს მედიაგოხოის მიმაჩთ დისციპლინური სახედის გამოყენების ან გამოყენებაზე უახის თქმის შესახებ. ასევე, დისციპლინური წაჩმოების სტანდარტის დანეჩგვის კიდევ ერთი მიზანია, მედიაგოხოთა მიეჩ პხოფესიური გადაცდომისა და ეთიკური ნოჩმების დარღვევის პხევენცია.

დისციპლინური საქმისწაჩმოება სიახდუა ქაჩთუდ იეადობისთვის, შესაბამისად, აუცილებდია მისი ახის კვდუვა და შედარება საეჩთაშოხისო, უპიჩატესად კი, აშშ-ში მოქმედ მედიაგოხოთა დისციპლინური საქმისწაჩმოების პჩატეკასთან, ვინაიდან, სწოხედ აშშ იყო პიჩვედი და მთავარი შემოქმედი მედიაგოხოთა დისციპლინური საქმისწაჩმოების წესების დამკვიდრებასა და დოქტინინდუჩ მოწესიხიგებაში.

სტატისის მიზანია, გამოიკვდოს თუ ხას გუდისხმობს მედიაგოხოის დისციპლინური პასუხისმგებლობის შინაახსი, ასევე, შედარებით-სამაჩთდებხივი ანადიზის საშუადებით, სტატია მიმოიხიდავს ქაჩთუდ ხეადობაში მედიაგოხოის დისციპლინური საქმისწაჩმოების წესებისა და პხოცენის ცნებას, შინაახსის და მნიშვნელოვან პხოცედუხუდ საკითხებს.

საკვანძო სიგყვები: მედიაცია, მედიაგოხოი, ეთიკა, ეთიკური სტანდარტი, საჩივარი, დისციპლინური პასუხისმგებლობა, ეთიკის კომისია, მოკვდუვა და განხიდვა, მტკიცებუბებები, მტკიცების სტანდარტი, დისციპლინური სახედდი.

* ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტის სამართლის მაგისტრი.

1. შესავალი

მედიაციის ცნობადობა საქართველოში დღითი დღე იზრდება, შესაბამისად, მედიაციაში, როგორც იურიდიულ პროფესიაში, სულ უფრო და უფრო ახალი გამოწვევები ჩნდება, ხოლო ახალი გამოწვევები მოითხოვს საკითხის თანამედროვე გადაწყვეტას.

2019 წლის დასასრულს, „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მიღებამ სრულიად ახალ საფეხურზე გადაიყვანა მედიაციის, როგორც პროფესიის პრაქტიკა, ვინაიდან დამკვიდრდა მედიაციის ნორმატიული გაგება და მედიატორებისთვის განისაზღვრა მთელი რიგი ვალდებულებები, რათა მედიაცია იყოს ხარისხიანი და მოთხოვნადი პროცესი. კიდევ ერთი ნაბიჯი, რაც მედიაციის განვითარებისთვის მნიშვნელოვანია, არის სსიპ საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის ჩამოყალიბება, რომელმაც შეიმუშავა მედიატორთა სერტიფიცირების სტანდარტი. ხოლო 2021 წლის აპრილში ახალი ფურცელი გადაიშალა ქართული მედიაციის რეალობაში, როდესაც საქართველოს მედიატორთა ასოციაციამ შეიმუშავა ორი ახალი დოკუმენტი: „საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის ეთიკის კოდექსი“¹ და „მედიატორთა დისციპლინური საქმისწარმოების დებულება“.² აღნიშნული დოკუმენტები ერთი მხრივ, ადგენს სერტიფიცირებული მედიატორებისთვის ეთიკური ქცევის სტანდარტებს და მეორე მხრივ, განსაზღვრავს მედიატორის პროფესიული პასუხისმგებლობის სტანდარტს.

ეთიკური და დისციპლინური სტანდარტის დამკვიდრება უმნიშვნელოვანესია, ვინაიდან მედიატორები ხშირად იმყოფებიან ეთიკური დილემის წინაშე, მედიაციის პროვაიდერი ორგანიზაციებიც ასევე აწყდებიან აღნიშნულ ეთიკურ გამოწვევებს.

¹ სსიპ საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის ეთიკის კოდექსი, 24/05/2021.

² სსიპ საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის მედიატორთა დისციპლინური საქმისწარმოების დებულება, 24/05/2021.

ვევებს, შესაბამისად, საჭიროა ფრთხილი და გააზრებული მონესრიგება ყოველდღიური ეთიკური გამონვევების საპასუხოდ.³

სტატია შეეხება მედიატორის დისციპლინური პასუხისმგებლობის თავისებურებებს, რაც გულისხმობს, რომ თუ მედიატორი არღვევს მისთვის დაწესებულ ეთიკურ ნორმებს, მედიაციის პროვაიდერ ორგანიზაციას სჭირდება სისტემა, რომელიც ორგანიზაციას მისცემს საშუალებას, გამოიძიოს, ჰქონდა თუ არა ადგილი მედიატორის მიერ ეთიკური ნორმის დარღვევას,⁴ ხოლო, მეორე მხრივ, დისციპლინური საქმისწარმოების სისტემამ უნდა უზრუნველყოს მედიაციის, როგორც პროფესიის, პოტენციური კონტროლი პროვაიდერი ორგანიზაციების მიერ, რათა დაცული იყოს მედიაციის ზოგადი პრინციპები, პროფესიული ხარისხი და შემცირდეს მედიატორების მიერ დისციპლინური გადაცდომის შემთხვევები.⁵

მედიაციისთვის, როგორც ნებისმიერი პროფესიისთვის, მნიშვნელოვანია ხარისხიანი სერვისი, ხოლო მედიაციის პროვაიდერი ორგანიზაციებისთვის მნიშვნელოვანია კვალიფიცირებული მედიატორები, რომლებიც დაიცავენ ეთიკურ სტანდარტებს და პროფესიის ღირსებას. სწორედ ეთიკური სტანდარტების დაცვისა და მედიატორთა კვალიფიკაციის მუდმივი განვითარების კვალდაკვალ ჯერ კიდევ გასული საუკუნის 90-იანი წლებიდან ამერიკის შეერთებულ შტატებში გაჩნდა მედიატორთა დისციპლინური საქმისწარმოების პირველი დებულებები, მათ შორის ამერიკის შეერთებული შტატების რამდენიმე შტატი დაწინაურდა, რომელთაგან გამოსარჩევია: ფლორიდის, ჯორჯიის, მინესოტას, ვირჯინიის, მენის და

³ *Waldman E., Mediation Ethics, Cases and Commentaries, Jossey-Bass, A Wiley Imprint, United States of America, 2011, 339.*

⁴ *MacLean L., McNiven J., The Complaint Resolution Project, Alberta Law Review, Vol. 34, 1995, 55.*

⁵ *Schulz J. L., Mediator Liability in Canada: An Examination of Emerging American and Canadian Jurisprudence, Ottawa Law Review, Vol. 32, N22, 2001, 273.*

ჩრდილოეთ კაროლინის შტატები, როგორც ყველაზე ორგანიზებული კანონმდებლობის მქონე.⁶ ხოლო მათ შორის მოწინავედ ითვლება ფლორიდის შტატი, რომელმაც პირველმა შეიმუშავა მედიატორთა ეთიკური სტანდარტები და მათი დაცვისთვის საჭირო დისციპლინური საქმისწარმოების წესები.⁷ რა თქმა უნდა ჩნდება კითხვა, რატომ იყო საჭირო დისციპლინური საქმისწარმოების დანერგვა და რამდენად აქტუალური და საჭიროა აღნიშნული წესები საქართველოში, დღეს, მედიაციის განვითარების ამ ეტაპზე.

პირველ კითხვას თავის დროზე აშშ-ში გაეცა პასუხი იმ კუთხით, რომ როგორც ყველა პროფესიის წარმომადგენელს, მედიატორსაც აქვს ვალდებულება, მუდმივად ვითარდებოდეს და ინარჩუნებდეს მაღალ პროფესიულ სტანდარტს, რათა არ დაარღვიოს ის ვალდებულებები, რომლებიც მას მედიაციის მონაწილე მხარეების მიმართ აკისრია.⁸ გარდა აღნიშნულისა, პროფესიული სტანდარტის დარღვევის თავიდან აცილების საშუალებაა ის, რომ მედიატორს, ერთი მხრივ, ჰქონდეს ცოდნა, რომ მის მიმართ არსებობს დისციპლინური საქმისწარმოების მექანიზმები და შესაძლო პასუხისმგებლობის დადგომის ალბათობა, ხოლო, მეორე მხრივ, თუკი მედიატორი დაარღვევს ეთიკურ სტანდარტებს, მას დაეკისრება თანაზომიერი პასუხისმგებლობა.⁹

რაც შეეხება მეორე კითხვას, თუ რატომ შეიძლება იყოს დისციპლინური წარმოების წესების დანერგვა საქართველოში აქტუალური და შესაბამისად, რამდენად პრობლემურია აღ-

⁶ Young P. M., Take It or Leave It. Lump It or Grieve It: Designing Mediator Complaint Systems that Protect Mediators, Unhappy Parties, Attorneys, Courts, the Process, and the Field, *Ohio State Journal on Dispute Resolution*, Vol. 21, 2006, 741.

⁷ Tetunic F. L., Demystifying Florida Mediator Ethics: The Good, the Bad, and the Unseemly, *Nova Law Review*, Vol. 32, 2007, 207.

⁸ Koo A. K. C., Exploring Mediator Liability in Negligence, *Common Law World Review*, Vol. 45, 2016, 165.

⁹ იქვე, 166.

ნიშნული საკითხი რეალობაში, რამდენიმე პასუხი არსებობს. პირველ რიგში, საქართველო ჯერ კიდევ ახლა ეცნობა მედიაციას, როგორც დავების გადაწყვეტის იმ გზას, როცა მხარეებს არ განსჯის ნეიტრალური მესამე მხარე, არამედ ეხმარება მათ რომ თავად გადაწყვიტონ დავა. აღნიშნულ პროცესში ჩართულ მესამე მხარეს (მედიატორს) კი სჭირდება ეთიკური სტანდარტები, რომლითაც უნდა შექმნას ეფექტური სამედიაციო პრაქტიკა, ხოლო, თავად მედიაციას, როგორც პროცესს, სჭირდება გარანტიები, რომ მხარეები დაცული იყვნენ არაკვალიფიციური მედიატორისგან და თუ ადგილი ექნება პროფესიულ გადაცდომას, მედიატორმა შესაბამისი სანქციებით გაიზაროს საკუთარი შეცდომები. გარდა ამისა, დისციპლინური წარმოების არსებობა აუცილებელია მედიაციის ბენეფიციარების თვალსაწიერიდან, ვინაიდან, თუ საზოგადოებაში იქნება ცოდნა იმისა, რომ მედიატორები მუდმივად კონტროლდებიან საკუთარი საქმიანობის ფარგლებში, ხოლო უკმაყოფილო ბენეფიციარს აქვს უფლება მოითხოვოს დისციპლინური კონტროლი, მედიაციისადმი ნდობა გაიზრდება.

სწორედ აღნიშნული გამოწვევების პასუხად ქართულ რეალობაში პირველად გამოჩნდა მედიატორის დისციპლინური საქმისწარმოებისა და ეთიკურ ვალდებულებათა შესაძლო დარღვევის შეფასების პროცედურული დოკუმენტი, ხოლო სსიპ საქართველოს მედიატორთა ასოციაცია არის პირველი, რომელმაც აღნიშნული წესები დაამკვიდრა, თუმცა აღნიშნული სტატია და წესების მიმოხილვა აქტუალურია არა მხოლოდ მათთვის, ვინც რაიმე ფორმით დაკავშირებული იქნება აღნიშნული ორგანიზაციის მიერ მიწოდებულ სერვისებთან, არამედ მომავალში, თუ იქნებიან დამოუკიდებელი სამედიაციო სერვისების პროვაიდერი ორგანიზაციები, მედიატორთა დისციპლინური წარმოების თავისებურებების კვლევა აუცილებლად გახდება რელევანტური მედიაციის პროვაიდერებისთვის.

2. მედიატორის ეთიკურ ვალდებულებათა სისტემა საქართველოში

2.1. ეთიკურ ვალდებულებათა სისტემის განვითარება

უკანასკნელი რამდენიმე ათეული წლის განმავლობაში მედიაციის, როგორც დავების ალტერნატიული და იაფი გადაწყვეტის გზის, პოპულარობა გაიზარდა და იზრდება, შესაბამისად, საჭირო გახდა მედიაციის ინსტიტუტის პროფესიული ეთიკის ნორმებისა და შინაარსის ჩამოყალიბება.¹⁰ უშუალოდ იურიდიული მნიშვნელობის მქონე დოკუმენტების განხილვამდე, მნიშვნელოვანია იმის აღნიშვნა, თუ რა არის ეთიკური სტანდარტი და როგორ უნდა შეფასდეს მედიატორის ქმედება.

ეთიკა ჩამოყალიბდა, როგორც პრაქტიკული დისციპლინა, რომელიც გულისხმობს, რომ ადამიანები ანალიზებენ მათთვის შესაძლო ქცევის სცენარებს, აფასებენ მათ და იღებენ გადაწყვეტილებას, თუ როგორ იმოქმედონ.¹¹ შესაბამისად, ეთიკამ, როგორც პროფესიულმა სტანდარტმა განსაკუთრებული შინაარსი მიიღო მედიაციაში, რადგან მედიატორი, რომელიც ერთვება მხარეებს შორის კონფლიქტსა თუ დავაში, არის მესამე მხარე და იღებს პასუხისმგებლობას, რომ დაეხმაროს მხარეებს მიაღწიონ ისეთ გადაწყვეტილებას, რომელიც ორივე მხარის ინტერესებისთვის მისაღები იქნება.¹² შესაბამისად, აღნიშნულ პროცესში, მედიატორის გამონწვევაა, რომ დარჩეს ნეიტრალური, მიუკერძოებელი და ამასთანავე არ გასცდეს პროფესიულ სტანდარტებს. მედიატორის წინაშე არსებულ აღნიშნულ გამონწვევას სხვადასხვა იურისდიქცია სხვადასხვაგვარად პასუხობს. საერთაშორისო დონეზე რამდენიმე ძირი-

¹⁰ *Lafin M. E.*, Preserving the Integrity of Mediation through the Adoption of Ethical Rules for Lawyer-Mediators, *Notre Dame Journal of Law*, Vol. 14, Issue 1, 2000, 479.

¹¹ *Crowe J.*, Two Models of Mediation Ethics, *Sydney Law Review*, Vol. 39, Issue 2, 2017, 149.

¹² *Imwinkelried E. J.*, The Importance of the Memory Factor in Analyzing the Reliability of Hearsay Testimony: A Lesson Slowly Learnt--And Quickly Forgotten, *Florida Law Review*, Vol. 41, 1989, 254.

თადი დოკუმენტი უნდა გამოიყოს, რომელიც სახელმძღვანელო როლს ასრულებს მედიატორის პროფესიული, დისციპლინური სტანდარტის განვითარებაში და აყალიბებს ეთიკურ სტანდარტს.

პირველ რიგში, უნდა აღინიშნოს, რომ მედიაციის რეგულირების საკითხი იყოფა ორ ჯგუფად: ვრცელ და შეზღუდულ რეგულაციებად. პირველ შემთხვევაში კონკრეტული იურისდიქცია ირჩევს რეგულირების იმ ფორმას, რომელშიც მედიაციის მომწესრიგებელი ნორმები, ფართოდ და ამომწურავადაა მოცემული კონკრეტულ კანონში, ხოლო მეორე შემთხვევაში, მედიაციის მომწესრიგებელი ნორმები გაბნეულია სხვადასხვა საკანონმდებლო აქტში.¹³ შესაბამისად, მედიაციის პროფესიულ სტანდარტზე საუბრისას საჭიროა გამოიყოს განსხვავებული იურისდიქციის ორი ჯგუფი, პირველი, ესაა ანგლო-ამერიკული სისტემა, ხოლო მეორე, ევროპული მოდელური კანონმდებლობა.

ამერიკის შეერთებული შტატები გახდა ერთ-ერთი პიონერი, სადაც დაიწყო მედიაციის პროფესიული სტანდარტის განსაზღვრა. აღნიშნული დოკუმენტია „მედიატორთა ქცევის მოდელური კანონი“, რომელიც შეიქმნა 1994 წელს და გადაშავებული ვერსია მიღებულია 2005 წელს.¹⁴ აღნიშნული მოდელური კანონის მიღებას ჰქონდა და აქვს სამი ძირითად მიზანი და ფუნქცია: 1. დაამკვიდროს მედიატორთათვის სავალდებულო ეთიკური ქცევის სტანდარტი; 2. გაზარდოს მედიაციის მხარეების ინფორმირებულობა; 3. განავითაროს საზოგადოების ნდობა მედიაციის პროცესისადმი.¹⁵ დოკუმენტი ასევე

¹³ *წუდაძე ა.*, სასამართლო მედიაციის ქართული მოდელი ევრო-ამერიკულ პრიზმაში, თსუ-ის გამომცემლობა, თბ., 2016, 30.

¹⁴ იხ. American Bar Association (ABA), Model Standards of Conduct for Mediators, <https://www.americanbar.org/groups/dispute_resolution/policy_standards/> [19.09.2021].

¹⁵ American Arbitration Association, Model Standards of Conduct for Mediators, <<https://digitalcommons.pepperdine.edu/naalj/vol17/iss2-9/>> [19.09.2021].

მნიშვნელოვანია, რადგან სამართლებრივმა აქტმა 1993 წელს გააერთიანა ამერიკის შეერთებული შტატების სხვადასხვა შტატში მოქმედი მედიაციის ეთიკური წესები, რათა დამკვიდრებულიყო ერთიანი მოდელური კანონმდებლობა, რომელიც იქნებოდა ყველა შტატისთვის იდენტური, კერძოდ, დოკუმენტი იწყება შესავლით, სადაც განმარტებულია მედიაციის არსი, დოკუმენტის შემდეგი ნაწილი შეიცავს კონკრეტული ეთიკური სტანდარტის განმარტებებს, თუ რომელი სტანდარტი რა ფორმით უნდა იქნას დაცული და რა არის გამონწვევა მედიატორისთვის.¹⁶

რაც შეეხება ევროპის კონტინენტს, ჯერ კიდევ 2004 წლიდან დაიწყო დისკუსია მედიაციის ეთიკური სტანდარტების საერთო მოდელური დოკუმენტის შექმნაზე, ხოლო 2018 წლის 4 დეკემბერს ევროპის საბჭომ მიიღო მედიატორთა ქცევის ევროპული კოდექსი მედიაციის პროვაიდერებისთვის.¹⁷ აღნიშნული კოდექსის ძირითადი მიზანია ჩამოაყალიბოს ის ეთიკური პრინციპები, რაც აუცილებელია ეფექტური მედიაციის წარმართვისთვის, ასევე, აღნიშნული კოდექსი მსგავსია ზემოთ ნახსენები ამერიკული ვარიანტისა, ვინაიდან ორივე დოკუმენტი მოიცავს საერთაშორისოდ აღიარებული მედიაციის ეთიკურ პრინციპებს.¹⁸ აღნიშნული პრინციპები კი მოიცავს მედიატორის მიერ დასაცავ ისეთ ეთიკურ სტანდარტებს, როგორებიცაა: მიუკერძოებლობა, ინტერესთა კონფლიქტისგან თავის არიდება, საკმარისი კომპეტენცია, კონფიდენციალობა, ხარისხიანი პროცესი, რეკლამირება, გამჭვირვალე მომსახურების ფასები, მხარეთა თვითგამორკვევა და მედიაციის პრაქტიკის განვითარება.¹⁹

¹⁶ *Cooks L. M., Hale C. L., The Construction of Ethics in Mediation, Conflict Resolution Quarterly, Vol. 12, 1994, 61.*

¹⁷ იხ. European Code of Conduct for Mediation Providers, <<https://rm-coe.int/cepej-2018-24-en-mediation-development-toolkit-european-code-of-conduc/1680901dc6>> [19.09.2021].

¹⁸ *Kallipetis M., Mediation Ethics in Europe, The Dovenschmidt Quarterly, 2014, 65.*

¹⁹ იქვე, 66.

არ არის მოულოდნელი, რომ კანონმდებელმა უკვე გაკვა-
ლული გზით სვლა აირჩია, გაიზიარა რა არსებული სამარ-
თლებრივი ცოდნა და ახალი ცნებების გამოგონების ნაც-
ვლად, 2021 წლის აპრილში საქართველოს მედიატორთა ასო-
ციაციამ დაამტკიცა „მედიატორთა პროფესიული ეთიკის
კოდექსი“.²⁰

2.2. საქართველოს მედიატორთა ასოციაცია

ეთიკის კოდექსის განხილვამდე, მნიშვნელოვანია აღი-
ნიშნოს ის, თუ ვის აქვს კომპეტენცია და უფლება შეაფასოს
და განსაჯოს მედიატორთა ეთიკური ქცევა, ასევე მოახდინოს
სტანდარტების რეალურ სივრცეში დანერგვა. აღნიშნული
ამოცანების უზრუნველსაყოფად, 2019 წელს შეიქმნა საჯარო
სამართლის იურიდიული პირი, საქართველოს მედიატორთა
ასოციაცია, რომლის არსებობის მიზანია, დაარეგულიროს მე-
დიატორთა საქმიანობა, განავითაროს პროფესიისადმი სან-
დობა და ხელმისაწვდომობა, ასევე უზრუნველყოს მედიაცი-
ის პროცესის მუდმივი განვითარება.²¹

მედიატორთა საქმიანობის რეგულირება თავისთავად მო-
იცავს მედიატორთა ეთიკური სტანდარტების რეგულირებასა
და დაცვას, რადგან მედიაციის ეთიკის საკითხების რეგული-
რება სახელმწიფო პოლიტიკის ნაწილია, რამეთუ ის უნდა
ეფუძნებოდეს და ითვალისწინებდეს ეროვნულ, მორალურ
ღირებულებებსა და სოციალურ ურთიერთობათა კულტურას.²²
შესაბამისად, მედიატორთა ასოციაციისთვის ერთგვარ გამონ-
ვევად იქცა მედიატორთა ეთიკის კოდექსის შექმნა, რომელ-

²⁰ იხ. საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის ვებგვერდი,
<<https://mediators.ge/ka/legal-framework>> [19.09.2021].

²¹ იქვე.

²² ჩიჭაშვიდი ნ., ადვოკატ-მედიატორის ცალკეულ ეთიკურ ვალ-
დებულებათა თავისებურება და რეგულირების აუცილებლობა,
„სამართლის ჟურნალი“, თსუ-ის გამომცემლობა, №2, 2016, 29.

მაც უნდა დაამკვიდროს სრულიად ახალი სტანდარტი ქართულ მედიაციაში.

2.3. ეთიკური ნორმების დარღვევა, როგორც დისციპლინური საქმისწარმოების დაწყების საფუძველი

ეთიკურ ვალდებულებათა განმარტება და პრაქტიკაში დაწერგვა მედიაციის ინსტიტუტის და მედიატორთა საქმიანობის ქვაკუთხედეა, შესაბამისად, მედიატორთა ეთიკის კოდექსის არსებობის მიზანია, რომ უზრუნველყოს მედიატორთა წინდახედულობისა და ქცევის სტანდარტებით შებოჭვა.²³

შესაბამისად, ქცევის სტანდარტები ამკვიდრებს ვალდებულებას მედიატორთათვის, რომ არ დაარღვიონ ის ეთიკური ვალდებულებები, რომლებიც მოცემულია ეთიკის კოდექსებში, ქართულ რეალობაში ასეთ ეთიკურ ნორმებს წარმოადგენს შემდეგი: 1. მედიატორის კომპეტენცია, მისი არჩევის წესი და ანაზღაურება; 2. მიუკერძოებლობა და დამოუკიდებლობა; 3. მედიაციის პროცესი; 4. თვითგამორკვევის ხელშეწყობა; 5. სამედიაციო მორიგება; 6. კონფიდენციალობა; 7. მედიაციის რეკლამირება.²⁴

ვალდებულებათა დარღვევა კონკრეტული სტანდარტის შემთხვევაში ითვალისწინებს შესაძლებლობათა ძალიან ფართო სპექტრს, რისი განხილვაც სტატიის ფარგლებში შეუძლებელია და სცდება კვლევის მიზნებს. კვლევის მიზნიდან გამომდინარე კი, ეთიკის ნორმების არსებობის პარალელურად, არსებობს შეკითხვა, რას გულისხმობს დისციპლინური საქმისწარმოება, როგორც პროცესი?

²³ *Waldman E., Mediation Ethics, Cases and Commentaries, Jossey-Bass, A Wiley Imprint, United States of America, 2011, 10.* მითითებულია: ჩიჭაშვიდი ნ., მედიაციის ეთიკის რეგულირების ფარგლები და ეთიკის სტანდარტით ბოჭვის ადრესატები, „სამართლის ჟურნალი“, თსუ-ის გამომცემლობა, №1, 2016, 10.

²⁴ სსიპ საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის ეთიკის კოდექსი, 24/05/2021.

მარტივი ფორმულის მიხედვით, მედიატორთა დისციპლინური წარმოების არსებობის მიზანია, მედიატორთა ეთიკის კოდექსით დადგენილი ვალდებულებების დარღვევის ვარაუდის შემთხვევაში, აღნიშნული ვარაუდის მოკვლევა და თუ დგინდება, რომ მედიატორმა დაარღვია ეთიკის ნორმები, მედიატორისთვის დისციპლინური სახდელის დაკისრება.

სხვა პროფესიების მსგავსად, მედიაციაშიც არსებობს გამოწვევები, რომელთან გამკლავებაც უწევს მედიატორს და ამ პროცესში მედიატორი დგება იმ ეთიკური დილემების წინაშე, რომელიც პრევენციული და სახელმძღვანელო თვალსაზრისით განსაზღვრულია ეთიკის კოდექსებით. პროფესიული გადაცდომის შეფასებისთვის კი სხვადასხვა პროფესიაში არსებობს დისციპლინური საქმისწარმოების დებულებები, რომელთა მაგალითი საქართველოში არის საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის დებულება „ადვოკატთა დისციპლინური პასუხისმგებლობისა და დისციპლინური წარმოების შესახებ“, რომლის მიზანია შექნას დისციპლინური საქმისწარმოების პროცედურა და განსაზღვროს დისციპლინური პასუხისმგებლობის სტანდარტი, მათთვის ვინც დაარღვევს პროფესიულ ეთიკურ ნორმებს.²⁵

ანალოგიურად, ამერიკის შეერთებულ შტატებსა და უმეტესად საერთო სამართლის სხვა ქვეყნებში დამკვიდრდა მედიატორთა დისციპლინური პასუხისმგებლობის სტანდარტი და შეიქმნა შესაბამისი საკანონმდებლო აქტები. აღნიშნულის მიზანია, რომ უზრუნველყოს, ერთი მხრივ, მედიაციის ინსტიტუტის სიმტკიცე, ხოლო, მეორე მხრივ, დისციპლინური წარმოების არსებობით, მედიაციის პროვაიდერ ორგანიზაციებსა და ასოციაციებს ეძლევათ შესაძლებლობა გამოიყენონ სანქციები იმ მედიატორთა წინააღმდეგ, ვინც დაარღვევს ეთი-

²⁵ სსიპ საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის დებულება „ადვოკატთა დისციპლინური პასუხისმგებლობისა და დისციპლინური წარმოების შესახებ“, 11/12/2010.

კურ ნორმებს.²⁶ სტატიის შემდეგი თავები კი ეძღვნება სწორედ დისციპლინური საქმისწარმოების დებულებასა და მასთან დაკავშირებული საკითხების მიმოხილვას.

3. მედიატორის დისციპლინური პასუხისმგებლობის ინიცირება, განმხილველი ორგანოები და პროცესში მონაწილე სუბიექტები

3.1. ეთიკის კომისიის სტრუქტურული სისტემა

„მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-4 მუხლის²⁷ მიხედვით, მედიატორმა მედიაციის პროცესი უნდა წარმართოს კანონის მიერ დადგენილი პრინციპებისა და წესების შესაბამისად, რაც თავისთავად გულისხმობს, მედიატორის მხრიდან ეთიკური და პროფესიული ვალდებულებების დაცვას. 2021 წლის აპრილში, საქართველოს მედიატორთა ასოციაციამ მიიღო მედიატორთა „დისციპლინური საქმისწარმოების დებულება“,²⁸ რომელმაც სრულიად ახალი რეალობა და სტანდარტები უნდა შემოიტანოს ქართული მედიაციის განვითარებაში. სანამ უშუალოდ, აღნიშნული დებულების სტანდარტების განხილვა მოხდება, საყურადღებოა თუ, ზოგადად, როგორი დისციპლინური საქმისწარმოების სტანდარტი არსებობს სამედიაციო პრაქტიკაში.

მედიატორის პასუხისმგებლობის განსაზღვრისთვის შეიძლება გამოყენებულ იქნეს იმ პროფესიისთვის დამკვიდრებული ქცევის წესები, რომელსაც მედიატორი მიეკუთვნება.²⁹ ვი-

²⁶ Young P. M., Take It or Leave It. Lump It or Grieve It: Designing Mediator Complaint Systems that Protect Mediators, Unhappy Parties, Attorneys, Courts, the Process, and the Field, Ohio State Journal on Dispute Resolution, Vol. 21, 2006, 740.

²⁷ საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“, სსმ, 18/09/2019.

²⁸ იხ. საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის ვებგვერდი, <<https://mediators.ge/ka/legal-framework>> [19.09.2021].

²⁹ ცეხცვაძე გ., მედიაცია, დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული ფორმა (ზოგადი მიმოხილვა), თბ., 2010, 185.

ნაიდან, მედიტორის პასუხისმგებლობის საკითხი საქართველოში ჯერ კიდევ სრულიად ახალი მოვლენაა, სასურველია მოწინავე საერთაშორისო პრაქტიკის გაზიარება და განხილვა, განსაკუთრებით ამერიკის შეერთებული შტატებისა და მისი კონკრეტული შტატების კანონმდებლობის.

დავების ალტერნატიული გადაწყვეტის სხვადასხვა საშუალებას შორის, მედიაცია ყველაზე მეტად ინსტიტუციონალიზებული პროცესია ამერიკულ სასამართლო სისტემაში.³⁰ ფლორიდის შტატი ერთ-ერთი ყველაზე გამოცდილი და ორგანიზებულია სასამართლო მედიაციისა და მედიატორის ვალდებულებების მოწესრიგებასთან დაკავშირებით.³¹ შესაბამისად, საინტერესოა, თუ რა მოდელი არსებობს მედიატორის პასუხისმგებლობის ინიცირებისა და მოწესრიგების შესახებ.

ფლორიდის შტატში მოქმედებს „წესები აკრედიტებული და სასამართლოს მიერ დანიშნული მედიატორებისთვის“ რომლის მიხედვითაც,³² ნებისმიერ პირს, რომელიც თვლის, რომ მედიაციის პროცესში მედიატორმა დაარღვია მედიატორის ქცევის წესები, აქვს უფლება წერილობით მიმართოს ეთიკის კომისიას. წერილობითი მიმართვა უნდა შეიცავდეს შესაბამის ფაქტს მედიატორის ქცევის შესახებ. ასევე, მედიაციის პროვაიდერს, მედიატორთა აკრედიაციის ცენტრს ან სასამართლო ადმინისტრაციას აქვს უფლება თავად მიმართოს კომისიას საჩივრით მედიატორის წინააღმდეგ.³³

ამერიკის შეერთებულ შტატებში ძირითადად გამოიკვეთა ორი ტიპის ეთიკის კომისიის სტრუქტურა, ერთი მხრივ, როდესაც ეთიკის კომისია გაყოფილია ორ ნაწილად, როცა საჩი-

³⁰ Welsh N. A., *Bringing Transparency and Accountability (with a Dash of Competition) to Court-Connected Dispute Resolution*, *Fordham Law Review*, Vol. 88, 2020, 2452.

³¹ იქვე, 2456.

³² იხ. Florida Rules for Certified and Court-Appointed Mediators, <<https://www.flcourts.org/Resources-Services/Alternative-Dispute-Resolution/Mediation-in-Florida/Discipline-Proceedings-Sanctions>> [19.09.2021].

³³ იქვე.

ვარს მედიატორის წინააღმდეგ განიხილავს მომკვლევო კოლეგია, ხოლო შემდეგ საქმე გადაეცემა სპეციალურად შექმნილ განმხილველ (საკვალიფიკაციო) კოლეგიას,³⁴ ხოლო კოლორადოს შტატის მედიაციის ასოციაციის ეთიკის კომისიის საკანონმდებლო რეგულირების მაგალითის მიხედვით,³⁵ მედიაციის მონაწილე ნებისმიერ მხარეს ან მონაწილეს, შეუძლია შეიტანოს საჩივარი ასოციაციის წევრი მედიატორის წინააღმდეგ, სადაც 3 მომსმენი ოფიცერი დაუკავშირდება საჩივრის ავტორსა და სხვა წევრებს და განიხილავს საჩივარს სრულად, კონკრეტული კოლეგიების გარეშე.³⁶

აქედან გამომდინარე, გამოიკვეთება ორი ტიპის სტრუქტურული სისტემა მედიატორთა ეთიკის კომისიის მუშაობაში. პირველი, როდესაც არსებობს ორდონიანი განმხილველი ორგანოები, საჩივრის მომკვლევო და საჩივრის განმხილველი კოლეგიით. მეორე, როდესაც არსებობს მხოლოდ ერთი განმხილველი ორგანო, რომელიც ერთდროულად ახორციელებს საჩივრის მოკვლევასა და გადაწყვეტილების მიღებას. მნიშვნელოვანია, თითოეულის ცალკეული დახასიათება და ფუნქციონირება გამიჯვნა.

3.2. დისციპლინური საქმის მწარმოებელი ორგანოები

3.2.1. მომკვლევო კოლეგია

ეთიკის კომისიაში მედიატორის წინააღმდეგ საჩივრის შესვლისთანავე, საჩივარში უნდა დაფიქსირდეს ეთიკური სტანდარტის სავარაუდო დარღვევის ფაქტი და არა რაიმე ფორმის მოთხოვნა საჩივრის ავტორის მხრიდან, ასევე საჩივ-

³⁴ Press S., Mediator Ethical Breaches: Implications for Public Policy, Arbitration Law Review, Yearbook on Arbitration and Mediation, Vol. 6, 2014, 41.

³⁵ Colorado Ethics Committee Policy and Procedure, <<https://coloradomediation.org/ethics/>> [19.09.2021].

³⁶ იქვე.

რის ავტორს არ მოეთხოვება მიუთითოს კონკრეტულად რა წესი დაარღვია მედიატორმა.³⁷

მოკვლევის ეტაპზე, საჩივრის მომკვლევ კოლეგია იკვლევს მედიატორის მიერ კონკრეტული ეთიკური ან სამართლებრივი ნორმების დარღვევას მითითებული ფაქტიდან გამომდინარე.³⁸ არკანზასის შტატის მოქმედი კანონმდებლობის მიხედვით განმარტებულია,³⁹ თუ რას ნიშნავს გამოძიება მოკვლევის ეტაპზე. აღნიშნული წესების მიხედვით, მოკვლევის (გამოძიების ეტაპზე, ეთიკის კომისია ნიშნავს მომკვლევ (საგამოძიებო კომისიას), რომელიც შედგება კომისიის წევრის, კოორდინატორის, კომისიის მიერ მონვეული ადვოკატისა და ასისტენტ კოორდინატორისგან, აღნიშნულ პირებს ეძლევათ უფლება: 1. მოიპოვონ ინფორმაცია საჩივრის საფუძვლიანობის შესახებ; 2. შეაგროვონ მტკიცებულებები; 3. განახორციელონ სხვა, საქმის წარმართვისთვის საჭირო, მოქმედებები.⁴⁰ ხოლო კანადაში მოქმედი წესების მიხედვით, კომისიაში შესულ საჩივარს განიხილავს კომისიის თანამშრომელი, ან სხვა პირი, რომელსაც ნიშნავს კომისიის პრეზიდენტი, რომელიც ადგენს სარჩელის საფუძვლიანობას და იღებს გადაწყვეტილებას საჩივრის შემდეგ ეტაპზე გაგზავნის შესახებ.⁴¹

აღნიშნული მაგალითებით ნათელია მომკვლევ კოლეგიის როლი და ფუნქცია. მომკვლევ კოლეგიის არსებობის მიზანია გამოიძიოს საჩივრის საფუძვლიანობა,⁴² ასევე საკუთარი უკმაყოფილების გამოსატვის საშუალება მისცეს მედიაცი-

³⁷ Press S., Mediator Ethical Breaches: Implications for Public Policy, *Arbitration Law Review, Yearbook on Arbitration and Mediation*, Vol. 6, 2014, 145.

³⁸ იქვე.

³⁹ იხ. Arkansas Judiciary, *Procedures for the Discipline of Mediator*, <<https://www.arcourts.gov/adr/complaints-against-mediators>> [19.09.2021].

⁴⁰ იქვე.

⁴¹ ADR Institute of Canada, *Complaints and Discipline Policy*, <<https://adric.ca/rules-codes/complaints-discipline-policy/>> [19.09.2021].

⁴² იქვე, *Definitions and Interpretations*.

ითა და მედიატორით უკმაყოფილო მხარეს, და ამასთანავე დაიცვას მედიატორი მის მიმართ უსაფუძვლო საჩივრებისგან.⁴³

3.2.2. განმხილველი კოლეგია

ფლორიდის შტატის წესების მიხედვით, მომკვლევ კოლეგიის მიერ საკუთარი ფუნქციის შესრულების შემდეგ, საჩივარი გადაინაცვლებს განმხილველი, იგივე მომსმენი კოლეგიის მოსმენის ეტაპზე.⁴⁴ მოსმენის ეტაპი არის უფრო ფორმალური პროცესი ვიდრე განხილვის ეტაპი. მოსმენის ეტაპზე, მედიატორს ეძლევა შესაძლებლობა განმხილველი კოლეგიის წინაშე დაიცვას საკუთარი პოზიცია, დაკითხოს მოწმეები, წარმოადგინოს მტკიცებულებები და იყოს წარმოდგენილი წარმომადგენლით.⁴⁵

განმხილველი კომისიის როლი და ფუნქცია, განსაკუთრებით კარგად გამოიხატა კანადის მოქმედ კანონმდებლობაში, კერძოდ, განმხილველი კოლეგიის უმთავრესი ფუნქციაა, მოისმინოს მხარეები, შეაფასოს მტკიცებულებები და დაადგინოს არსებობს თუ არა საჩივრის დაკმაყოფილების საფუძველი.⁴⁶

⁴³ Young P. M., Take It or Leave It. Lump It or Grieve It: Designing Mediator Complaint Systems that Protect Mediators, Unhappy Parties, Attorneys, Courts, the Process, and the Field, Ohio State Journal on Dispute Resolution, Vol. 21, 2006, 806.

⁴⁴ <https://www.flcourts.org/Resources-Services/Alternative-Dispute-Resolution/Mediation-in-Florida/Discipline-Proceedings-Sanctions> [19.09.2021].

⁴⁵ Press S., Mediator Ethical Breaches: Implications for Public Policy, Arbitration Law Review, Yearbook on Arbitration and Mediation, Vol. 6, 2014, 129-130.

⁴⁶ Young P. M., Take It or Leave It. Lump It or Grieve It: Designing Mediator Complaint Systems that Protect Mediators, Unhappy Parties, Attorneys, Courts, the Process, and the Field, Ohio State Journal on Dispute Resolution, Vol. 21, 2006, 811.

3.2.3. ფუნქციათა გამიჯვნა კოლეგიებს შორის

ნაშრომის მომდევნო თავში წარმოდგენილი იქნება კონკრეტული საკითხების განხილვა მომკვლევ და განმხილველ კოლეგიებთან დაკავშირებით, თუმცა დასაწყისშივე უნდა აღინიშნოს ის ძირითადი ფუნქციები რაც მიჯნავს აღნიშნულ კოლეგიებს ერთმანეთისგან.

მთავარი განმასხვავებელი ნიშანი კოლეგიებს შორის, გამომდინარეობს მათი ფუნქციური ცნებიდან. კერძოდ, განმხილველი კოლეგიის არსებობის მიზანია გამოიკვლიოს შემოსული საჩივრის საფუძვლიანობა და გადაწყვიტოს არსებობს თუ არა მედიატორის მიერ ქცევის წესების დარღვევის შეფასების აუცილებლობა,⁴⁷ ხოლო განმხილველი კოლეგიის ფუნქცია და არსებობის მიზანია მისცეს მედიატორს საშუალება დაიცვას საკუთარი პოზიცია და მტკიცებულებათა შეჯერების საფუძველზე მიიღოს გადაწყვეტილება საჩივრის დაკმაყოფილების ან მასზე უარის თქმის შესახებ, ასევე მედიატორის მიმართ გასატარებელ სანქციებთან დაკავშირებით.⁴⁸

ფუნქციური გამიჯვნის მხრივ ლოკალური იურისდიქციები შესაძლებელია კოლეგიებს ანიჭებდეს განსხვავებულ ფუნქციებსაც. მაგალითად, ტეხასის შტატის კანონმდებლობით, მომკვლევ კოლეგიას აქვს უფლება თავად მიიღოს გადაწყვეტილება მედიატორის მიმართ სანქციების დაწესების თაობაზე მოსმენისა და, შესაბამისად, დამატებით განმხილველი კოლეგიის მოწვევის გარეშე, თუ მომკვლევი კოლეგია ჩათვლის, რომ საჩივარი საკმარისად დასაბუთებულია და მოსმენის დაინიშნის საჭიროება არ არსებობს.⁴⁹

⁴⁷ Press S., Mediator Ethical Breaches: Implications for Public Policy, Arbitration Law Review, Yearbook on Arbitration and Mediation, Vol. 6, 2014, 128.

⁴⁸ იქვე, 128-129.

⁴⁹ The Association of Attorney-Mediators, Grievance Procedure, Art.6. (G), <<https://www.attorney-mediators.org/grievance>> [19.09.2021].

აღნიშნული წარმოადგენს იშვიათ გამონაკლისს, ვინაიდან ტეხასის კანონმდებლობა ამ ჩანაწერით აყალიბებს კომბინირებულ სისტემას „ერთდონიან“ და „ორდონიან“ დისციპლინურ კომისიებს შორის.

3.3. საჩივრის შეტანაზე უფლებამოსილი პირი

მნიშვნელოვანია განისაზღვროს იმ პირთა წრე, ვისაც აქვს უფლება საჩივარი შეიტანოს მედიატორის წინააღმდეგ. ნებისმიერ პირს, ვინც თვლის რომ მედიატორმა დაარღვია ეთიკური ვალდებულებები, შეუძლია მიმართოს ეთიკის კომისიას საჩივრით.⁵⁰ შესაბამისად, კითხვა, უნდა განისაზღვროს თუ არა კონკრეტულ პირთა წრე, თუ „ნებისმიერი“ გულისხმობს, ყველა ინდივიდს შეუზღუდავად, მიუხედავად მათი მონაწილეობისა მედიაციის პროცესში - გონივრულია.

აღნიშნულ კითხვაზე პასუხად რამდენიმე მოდელი შეიძლება ჩამოყალიბდეს, პირველ მოდელს აყალიბებს, ვირჯინიისა და ფლორიდის შტატის კანონმდებლობა, რომლის მიხედვითაც საჩივრის ავტორი შეიძლება იყოს ნებისმიერი პირი, ვისაც აქვს ცოდნა, რომ მედიაციის პროცესში მედიატორმა დაარღვია ეთიკური ვალდებულება, აღნიშნულ პირთა წრეში ასევე იგულისხმება თავად ეთიკის კომისია და მისი წევრები.⁵¹ სხვა იშვიათ შემთხვევებში, შესაძლებელია, დაკონკრეტებული იყოს საჩივრის შემტან სუბიექტთა წრე, როგორც ეს მოცემულია კოლორადოს შტატის კანონმდებლობის მაგალითზე, სადაც მედიატორის წინააღმდეგ საჩივრის შეტანის უფლება აქვს მხოლოდ მედიაციის პროცესის ნებისმიერ მხარეს ან მო-

⁵⁰ Florida Rules for Certified and Court-Appointed Mediators, Rules 10.810, <<https://www.flcourts.org/Resources-Services/Alternative-Dispute-Resolution/Mediation-in-Florida/Discipline-Proceedings-Sanctions>> [19.09.2021].

⁵¹ Virginia Complaints Procedure, Art. 3. “A”, <<http://www.courts.state.va.us/courtadmin/aoc/djs/programs/drs/mediation/home.html>> [19.09.2021].

ნაწილს.⁵² თუმცა აღნიშნული მოდელი ავინროებს საჩივრის შეტანის უფლების მქონე პირთა წრეს, რაც შესაძლებლობას მისცემდა, უშუალოდ ეთიკის კომისიის წევრებს ან სხვა მედიატორებს, შეეტანათ საჩივარი კონკრეტული მედიატორის წინააღმდეგ.

მნიშვნელოვანია ასევე საკითხი, შეუძლია თუ არა მედიაციის პროცესში რომელიმე მხარის წარმომადგენელ ადვოკატს შეიტანოს საჩივარი, როდესაც საჩივრის შეტანის უფლება აქვს „ნებისმიერ პირს“. მაგრამ ვინაიდან აუცილებელია სავარაუდო დარღვევები არ დარჩეს ყურადღების გარეშე და ასევე რთულია წინააღმდეგობა განსაზღვრო იმ სავარაუდო პირთა წრე, ვინც მიიღებს სათანადო ინფორმაციას საჩივრის შეტანის საფუძვლებზე, უნდა განისაზღვროს პირთა წრე, განუსაზღვრელად, იმგვარად, რომ ყველას, ვისაც აქვს ინფორმაცია მედიაციის პროცესში მედიატორის მიერ ვალდებულებათა დარღვევის შესახებ, შეეძლოს საჩივრის შეტანა.⁵³

3.4. ანონიმური საჩივარი

ანონიმური საჩივრის სამედიაციო ინსტიტუტი ქართული სამართლებრივი რეალობისთვის უცხოა. როდესაც საქმე ეხება პროფესიული პასუხისმგებლობის საკითხებს საქართველოში, საყურადღებოა საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის მიდგომა. კერძოდ, საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის „ადვოკატთა დისციპლინური პასუხისმგებლობისა და დისციპლინური წარმოების შესახებ“ დებულების მე-6 მუხლის მიხედვით, ანონიმური საჩივარი არ შეიძლება იყოს დისციპლინურის საქმისწარმოების დაწყების საფუძველი ადვოკატის წინა-

⁵² The Mediation Association of Colorado, Ethics Committee Policy and Procedure, Complaints, <<https://coloradomediation.org/ethics/>> [19.09.2021].

⁵³ Press S., Mediator Ethical Breaches: Implications for Public Policy, Arbitration Law Review, Yearbook on Arbitration and Mediation, Vol. 6, 2014, 144.

აღმდეგ.⁵⁴ რა თქმა უნდა, ადვოკატთა ასოციაცია განსხვავდება მედიატორთა ასოციაციისგან, თუმცა შინაარსობრივი საკითხი, როდესაც საქმე ეხება რომელიმე კონკრეტული ასოციაციის წევრის მიმართ დისციპლინური წარმოების დაწყებას, ანალოგია და მიღებული პრაქტიკა უმნიშვნელოვანესია. თავისთავად საინტერესოა, თუ რატომ ამბობს უარს ადვოკატთა ასოციაცია ანონიმურ საჩივარზე და რამდენად არის დამკვიდრებული მსგავსი პრაქტიკა მედიატორთა მიმართ სხვადასხვა იურისდიქციაში.

ანონიმური საჩივრისგან დაცვის რამდენიმე მიზეზი შეიძლება გამოიყოს. პირველ რიგში, მედიატორის დაცვა ისეთი საჩივრებისგან, რომელსაც არ აქვს რეალური სამართლებრივი საფუძველი,⁵⁵ ვინაიდან, ანონიმური საჩივრის შემთხვევაში ნებისმიერ პირს შეეძლება უმიზეზოდ გაგზავნოს საჩივარი მედიატორის წინააღმდეგ, რაც იურისპრუდენციაში მიღებული პრაქტიკით ნიშნავს, რომ უსაფუძვლო საჩივრებმა შეიძლება გადატვირთოს და დააზარალოს სამართლებრივი სისტემის მუშაობის ხარისხი.⁵⁶

მეორე მხრივ, ანონიმური საჩივრები პრობლემური შეიძლება გახდეს დისციპლინური წარმოების ეფექტიანობისთვის, ვინაიდან მომდევნო ქვეთავებში განხილულია დისციპლინური საქმისწარმოების შემდგომი ეტაპები, როცა საჩივრის ავტორი ერთ-ერთ მთავარ როლს თამაშობს იმ კუთხით, რომ შე-

⁵⁴ იხ. სსიპ საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის დებულება „ადვოკატთა დისციპლინური პასუხისმგებლობისა და დისციპლინური წარმოების შესახებ“, 11/12/2010.

⁵⁵ *Williams N. V.*, *Fantastic or Delusional Factual Allegations or Indisputably Meritless Legal Theories Give Rise to a Complaint Lacking an Arguable Basis*, 490 U.S. 319, 1989, 327-328, მითითებულია: *Stone M. P.*, *Miceli T. J.*, *The Impact of Frivolous Lawsuits on Deterrence: Do They Have Some Redeeming Value*, Working papers / University of Connecticut, Department of Economics, 2014, 305.

⁵⁶ *Robert S. P.*, *Violating the Inviolable: Caps on Damages and the Right to Trial by Jury*, *Dayton Law Review*, Vol. 31, 2006, მითითებულია: *Stone M. P.*, *Miceli T. J.*, *The Impact of Frivolous Lawsuits on Deterrence: Do They Have Some Redeeming Value*, Working papers / University of Connecticut, Department of Economics, 2014, 304.

საძლებელია იყოს მთავარი მოწმე, მისცეს ახსნა-განმარტებები და დაადასტუროს ან უარყოს მედიატორის ეთიკური სტანდარტების დარღვევა.

შესაბამისად, ანონიმური საჩივრის დაშვებამ შესაძლებელია გამოიწვიოს დისციპლინური წარმოების პროცესის გართულება და არაეფექტურობა, რაც ნიშნავს, რომ ანონიმური საჩივრების დაუშვებლობა სრულიად ლოგიკური და გამართლებული გზაა დისციპლინური წარმოების ეფექტურობის მიზნებისთვის.

3.5. დისციპლინური საქმისწარმოების მხარეები

„მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მიხედვით, მედიაციაში მონაწილე პირები არიან: მედიატორი, მხარეები, მხარეთა წარმომადგენლები და მესამე პირები. ხოლო რაც შეეხება უშუალოდ მედიაციის მონაწილე მხარეს, ასეთი სუბიექტი კანონის მიხედვით არის: ფიზიკური პირი, იურიდიული პირი, ორგანიზაცია, რომელიც არ არის იურიდიული პირი, რომელიც მეორე მხარესთან დავის ურთიერთშეთანხმებით დასრულების მიზნით მონაწილეობს მედიაციის პროცესში.⁵⁷

ნათელია, რომ ქართულ სამართლებრივ სივრცეში მედიაციის მონაწილე სუბიექტები კონკრეტულადაა ჩამოყალიბებული, ხოლო დისციპლინური საქმისწარმოების დებულების მიერ, განისაზღვრა დისციპლინური წარმოების განსხვავებული მხარეები, კერძოდ, დებულების მიხედვით, საქმისწარმოების მონაწილე მხარეები არიან მედიატორი და ასოციაცია.⁵⁸

3.5.1. მედიატორი და ასოციაცია

დამკვიდრებული პრაქტიკის მიხედვით, მედიატორის წინააღმდეგ საჩივრის შეტანა შეუძლია ნებისმიერ პირს, ვინც

⁵⁷ საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“, სსმ, 18/09/2019.

⁵⁸ სსიპ საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის დებულება „ადვოკატთა დისციპლინური პასუხისმგებლობისა და დისციპლინური წარმოების შესახებ“, 11/12/2010, მე-16 მუხლი.

თვლის, რომ მედიაციის პროცესში მედიატორმა დაარღვია ვალდებულებები. საგულისხმოა, თუ ვინ არის დისციპლინური საქმის წარმოების მხარე?

ერთ-ერთი განმარტების მიხედვით, დისციპლინური საქმის წარმოების პროცესში მონაწილე მხარე ნიშნავს, სააგენტოს მიერ განხორციელებულ პროცესში მხარედ აღიარების უფლების მქონე ფიზიკურ ან იურიდიულ პირს.⁵⁹ ამიტომ, უნდა განისაზღვროს, თუ ვინ არის პროცესში მხარედ მონაწილეობის უფლების მქონე. უმეტესად მედიატორის წინააღმდეგ დისციპლინური წესების შესახებ დებულებები არ აკონკრეტებენ პროცესში მონაწილე მხარეებს, თუმცა აღნიშნული გამომდინარეობს პროცესის შინაარსიდან, ვინაიდან საჩივრის წარმდგენი წარადგენს არა საკუთარ მოთხოვნებს, არამედ საჩივარს, რომელშიც აღწერილია ის ფაქტობრივი გარემოებები, რომლებიც შესაძლოა წარმოადგენდეს მედიატორის მიერ საკუთარი ვალდებულებების დარღვევას.⁶⁰ ხოლო საჩივრის წარმდგენის შემდეგ ეთიკის კომისია დამოუკიდებლად იკვლევს საჩივარს, ნიშნავს გამომძიებელს, რომელიც იძიებს მედიატორის მიერ შესაძლო ეთიკის ნორმების დარღვევას და შემდეგ გამომძიებელი აცნობებს კომისიას შესაძლო დარღვევების შესახებ.⁶¹ აქედან გამომდინარე, ეთიკის კომისიის დაყოფა მომკვლევ და განმხილველ კოლეგიად ემსახურება იმ მიზანს, რომ მომკვლევმა კოლეგიამ მოიკვლიოს სრული ინფორმაცია დარღვევებზე და განმხილველი კოლეგიის წინაშე წარმოადგინოს აღნიშნული კვლევა, როგორც მედიატორის პასუხიმგებლობის საფუძველი.⁶² შესაბამისად, ჩნდება კითხვა,

⁵⁹ Arkansas Administrative Procedures Act, <<https://www.asbalaid.-arkansas.gov/laws-rules/>> [19.09.2021].

⁶⁰ Press S., Mediator Ethical Breaches: Implications for Public Policy, *Arbitration Law Review*, Yearbook on Arbitration and Mediation, Vol. 6, 2014, 145.

⁶¹ Young P. M., Take It or Leave It. Lump It or Grieve It: Designing Mediator Complaint Systems that Protect Mediators, Unhappy Parties, Attorneys, Courts, the Process, and the Field, *Ohio State Journal on Dispute Resolution*, Vol. 21, 2006, 808.

⁶² იქვე, 809.

თუ ვინ არის მოსმენის დროს ოპონენტი მხარე, საჩივრის ავტორი თუ მომკვლევ კოლეგია ან მისი წარმომადგენელი?

აღნიშნულ კითხვაზე პასუხი გამომდინარეობს პროცესის შინაარსიდან. კერძოდ, ფლორიდის შტატის მოდელი ნათლად განმარტავს დისციპლინური წარმოების მხარეთა როლსა და პოზიციებს. განმხილველ კოლეგიაზე მოსმენის დროს მედიატორს, როგორც მხარეს, ეძლევა უფლება დაიცვას საკუთარი პოზიცია, ხოლო განმხილველი კოლეგია მიაჩნებს უფლებას მომკვლევ კოლეგიას, რომ მოსმენის დროს გამოიკვლიოს მტკიცებულებები და წარმოადგინოს შესაბამისი მონმეები.⁶³ ამის პარალელურად კი, მედიაციის მონაწილე ნებისმიერი მხარის ან მოწმის ჩვენებას მოისმენს განმხილველი კოლეგია, როგორც მტკიცებულებას.⁶⁴ მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ აღნიშნულ მოდელში მედიატორის ან/და საჩივრის ავტორის გამოუცხადებლობა მოსმენაზე შესაძლებელია გახდეს საჩივრის განუხილველად დატოვების საფუძველი.⁶⁵

საერთო ჯამში, წინამდებარე მოდელი წარმოადგენს სიტუაციას, როდესაც საჩივრის ავტორის ძირითადი როლი მოიცავს არა საკუთარი მოთხოვნის დაცვას, არამედ განმხილველი კოლეგიის წინაშე ფაქტების კონსტანტაციას, ხოლო მედიატორს კი აქვს უფლება დაიცვას საკუთარი პოზიცია განმხილველი კოლეგიის მიერ შესაბამისი მტკიცებულებებისა და მონმეთა ჩვენებების წინაშე. ხოლო თავად მედიატორთა ასოციაცია, რომელიც წარმოდგენილია ჯერ მომკვლევ კოლეგიის სახით, არა მხოლოდ განიხილავს საჩივარს, არამედ თავად აზუსტებს ფაქტებს, მოთხოვ-

⁶³ Young P. M., Take It or Leave It. Lump It or Grieve It: Designing Mediator Complaint Systems that Protect Mediators, Unhappy Parties, Attorneys, Courts, the Process, and the Field, Ohio State Journal on Dispute Resolution, Vol. 21, 2006, 810.

⁶⁴ Florida Rules for Certified and Court-Appointed Mediators, Rules 10.820, <<https://www.flcourts.org/Resources-Services/Alternative-Dispute-Resolution/Mediation-in-Florida/Discipline-Proceedings-Sanctions>> [19.09.2021].

⁶⁵ იქვე.

ნის (მედიატორის მიერ დარღვეული ეთიკური ნორმების) ჩამოყალიბებას და მოიაზრება, როგორც მხარე საქმისწარმოებაში.

3.5.2. მხარის მონაწილეობა წარმომადგენლის მეშვეობით

დისციპლინურ საქმისწარმოებაში მხარის წარმომადგენლობა ადვოკატის მიერ ქართული რეალობისთვის ცნობილი და დამკვიდრებული პრაქტიკაა. დებულების მე-16 მუხლის მე-3 პუნქტის მიხედვით, „*მედიატორის უფლება აქვს განხილვაში მონაწილეობა მიიღოს წახმომადგენლის მეშვეობით.*“. აღნიშნული დაშვება გაგრძელებაა ქართული პრაქტიკისთვის და პროცესის სრულყოფისთვის უმნიშვნელოვანეს დამატებას წარმოადგენს.

მედიატორთა დისციპლინური საქმისწარმოების დებულების მსგავსად, 2018 წლიდან ადვოკატების მიმართ დისციპლინურ საქმისწარმოებაში, მხარეებს მიენიჭათ უფლება მონაწილეობა მიიღონ წარმომადგენლის მეშვეობით.⁶⁶ აღნიშნული ცვლილება თანხვედრაშია საერთაშორისო პრაქტიკასთან, რომელიც გულისხმობს, დისციპლინურ წარმოებაში წარმომადგენლის საშუალებით მონაწილეობის შესაძლებლობას.

ადამიანები აფასებენ პროცესს საქმისწარმოებაში. შესაბამისად, ადამიანი ანდობს პროცესს, ადვოკატს ან სხვა პირს, ვისაც შეუძლია აუხსნას, განუმარტოს და იზრუნოს წარმოდგენილი პირისთვის სასურველი შედეგების მისაღებად.⁶⁷ წარმომადგენლობის უფლების მინიჭება მნიშვნელოვანია, რადგან, ერთი მხრივ, ადვოკატი ან სხვა წარმომადგენელი არის უფრო გამოცდილი და შეუძლია გულმოდგინედ დაიცვას წარმოდგე-

⁶⁶ სსიპ საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის დებულება „ადვოკატთა დისციპლინური პასუხისმგებლობისა და დისციპლინური წარმოების შესახებ“, 11/12/2010, მე-10 მუხლი.

⁶⁷ *Poppe E. S. T., Rachlinski J. J., Do Lawyers Matter? The Effect of Legal Representation in Civil Disputes, Pepperdine Law Review, Vol. 43, Issue 4, 2016, 889.*

ნილი პირის ინტერესები შესაბამის პროცესში და მეორე მხრივ, წარმომადგენელს შეუძლია განსაზღვროს წარმოდგენილი პირისთვის პრიორიტეტული ინტერესები.⁶⁸ შესაბამისად, როდესაც საქმე ეხება პირის წინააღმდეგ საქმისწარმოებას, აუცილებელია ამ პირს მიეცეს უფლება თავისი შეხედულებისამებრ აირჩიოს ის, ვინც დაიცავს მის უფლებებს და ინტერესებს.

4. დისციპლინური საქმისწარმოების ეტაპები და ეთიკის კომისიის გადაწყვეტილება

დებულების მიხედვით, დისციპლინური საქმისწარმოება შედგება ორი ეტაპისგან, რომელიც მოიცავს მოკვლევისა და განხილვის ეტაპებს. თითოეულ ეტაპს ახასიათებს კონკრეტული თავისებურებები და თითოეული კომისიის მუშაობას აქვს შესაბამისი წესები, რომელთა განხილვაც აუცილებელია.

4.1. მოკვლევის ეტაპი და მომკვლავი კოლეგია

4.1.1. ცნებათა განმარტება

მოკვლევის ეტაპისა და მომკვლავი კოლეგიის განმარტება პირველ თავში უკვე მოცემულია, შესაბამისად, მნიშვნელოვანია იმის განხილვა, თუ რა ტექნიკური დეტალები უკავშირდება აღნიშნული კოლეგიების მუშაობას და როგორ განსაზღვრას დებულება ამ საკითხს. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ კოლეგიათა შემადგენლობა და სხვა ტექნიკური საკითხები, როგორც წესი განსხვავებულია და დამოკიდებულია არა რაიმე ერთგვაროვან პრაქტიკაზე, არამედ კონკრეტული კანონშემოქმედის სურვილზე, ხოლო პროცესის ძირითადი არსი, რა თქმა უნდა, მსგავსია თითქმის ყველა იურისდიქციაში.

⁶⁸ იხ. *Morgan T. D., Tuttle R. W., Legal Representation in a Pluralist Society*, Wash. Law Review, Vol. 63, 1995, 987.

ზოგადად, ეთიკის კომისიებს მინიჭებული აქვთ უფლება- მოსილება, რომ უზრუნველყონ ეთიკური სტანდარტისა და პროფესიული კვალიფიკაციის დაცვა მათ მიერ, ვინც ემსახურება შესაბამის პროფესიას.⁶⁹ ეთიკის კომისიებს ადვოკატთა მიმართ დისციპლინური წარმოების პროცესში აქვთ მთავარი გამოკვეთილი ფუნქცია, რომ დაიცვან პროფესიის ბენეფიციარები პროფესიის წარმომადგენლების მიერ არაეთიკური ქცევისგან.⁷⁰ აღნიშნული განმარტებები ძირითადად მიემართება ადვოკატთა ასოციაციებში არსებულ ეთიკის კომისიებს, მაგრამ არსით ეთიკის კომისია ადვოკატის მიმართ იქნება თუ მედიატორის მიმართ, მსგავსია და მოიცავს პროფესიული საქმიანობის შეფასებას.⁷¹

რაც შეეხება უშუალოდ მედიაციაში დამკვიდრებულ პრაქტიკას, ერთ-ერთი საუკეთესო მაგალითი დისციპლინური საქმისწარმოების შესახებ, როგორც არაერთხელ აღინიშნა, არის ფლორიდის შტატი. ფლორიდის შტატმა განავითარა ეთიკის კომისია და დისციპლინური საქმისწარმოება იმ მიზნით, რომ მედიატორის მიმართ წარმოშობილი საჩივრების განხილვა მომხდარიყო დამოუკიდებელი ორგანოს მიერ, რათა მედიაციიდან მედიატორის წინააღმდეგ წარმოშობილი საჩივრის გადანყვეტა მომხდარიყო სწრაფად და ხარისხიანად.⁷²

⁶⁹ *Waddoups J. E.*, Narrowing the Scope of Absolute Judicial Immunity from Section 1983 Suits: The Bar Grievance Committee and the Judicial Function, *BYU Law Review*, Issue 3, 1990, 1245.

⁷⁰ იქვე.

⁷¹ ავტორის შენიშვნა: ვინაიდან ეთიკის კომისიების არსებობა ნებისმიერ პროფესიაში მიმართულია კონკრეტული პროფესიების წარმომადგენლების მიერ განეული შრომის ხარისხის შეფასებისა და კონტროლისთვის, თავისუფლადაა შესაძლებელი, ადვოკატთა ეთიკის კომისიების ძირითადი ცნების განმარტების განზოგადება, ასევე მედიატორთა ეთიკის კომისიის ცნების განმარტების მიზნებისთვის.

⁷² *Young P. M.*, Take It or Leave It. Lump It or Grieve It: Designing Mediator Complaint Systems that Protect Mediators, Unhappy Parties, Attorneys, Courts, the Process, and the Field, *Ohio State Journal on Dispute Resolution*, Vol. 21, 2006, 806.

ქართულ რეალობაში, დებულებამ დაამკვიდრა „ორდონიანი“ პრინციპი, რომლის მიხედვითაც ეთიკის კომისია შედგება მომკვლევნი და განმხილველი კოლეგიისგან. პირველი კითხვა, რაც შესაძლოა ჩამოყალიბდეს არის ის, თუ რამდენად სწორად ესმის ქართულ კანონმდებლობას მომკვლევნი კოლეგიის შინაარსი და ცნება.

ფუნქციურად, მომკვლევნი კოლეგიის ფუნქციებზე საუბრისას უკვე აღინიშნა, რომ მომკვლევნი კოლეგიის არსებობის ძირითადი მიზანია საქმის მოკვლევა. დებულება სწორედ აღნიშნულ ფუნქციას ანიჭებს მომკვლევ კოლეგიას, „გამოკითხავს საჩივრის წახმდგენ პიხს და მედიაგოხს, შესთავაზებს მათ დამატებითი მტკიცებულებების წახმდგენას.“⁷³ ხოლო მოსმენის შემდეგ „მოპოვებუდი მტკიცებულებები, ახსნა-განმარტებები ფოხმდება წეხიდობით და დაეხთვის საქმეს მტკიცებულების სახით.“⁷⁴

აღნიშნული უფლებამოსილებითა და დამატებით უფლებით, რომ მომკვლევ კოლეგიას მიეცეს უფლება საჩივრის წარმდგენი პირისა და მედიაციის პროცესის მონაწილეთა წერილობითი თანხმობით დამოუკიდებლად მოიპოვებს მტკიცებულებები,⁷⁵ მომკვლევნი კოლეგიის როლი ნათლად და ზუსტადაა ჩამოყალიბებული ქართულ სამართალში და დაცულია ის ძირითადი ფუნქციონალი, რაც აქვს მომკვლევ კოლეგიას, რომ განიხილოს საჩივრები, შეაგროვოს ინფორმაცია და მოიკვლიოს საჩივრის ნამდვილობის საფუძვლები.⁷⁶

⁷³ სსიპ საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის მედიატორთა დისციპლინური საქმისწარმოების დებულება, 24/05/2021, მე-13 მუხლის პირველი პუნქტის პირველი ქვეპუნქტი.

⁷⁴ იქვე, მე-2 ქვეპუნქტი.

⁷⁵ იქვე, მე-3 ქვეპუნქტი.

⁷⁶ Press S., Mediator Ethical Breaches: Implications for Public Policy, Arbitration Law Review, Yearbook on Arbitration and Mediation, Vol. 6, 2014 145.

4.1.2. დისციპლინური დევნის დაწყება და საქმის გადაცემა განმხილველი კოლეგიისთვის

დისციპლინური კოლეგიის მეორე ფუნქციაა, მიიღოს გადაწყვეტილება იმის შესახებ, რომ „თუ წახდგენიდი და მოკვდევური მტკიცებულებების საფუძველზე მომკვდევი კოდევია მიიჩნევს, ხომ ახსებობს დასაბუთებული ვახაუდი მედიატორის მიეხ კოდექსის დახლვევის შესახებ, კოდევია ილებ გადაწყვეტილებას დისციპლინური დევნის დაწყებისა და საქმის განმხილველი კოდევისათვის გადაცემის თაობაზე.“⁷⁷ როდესაც არსებობს ვარაუდი, რომ მედიატორმა დაარღვია მისთვის დანესებული ვალდებულებები, ეს შეიძლება გახდეს მისი პასუხისმგებლობის საფუძველი.⁷⁸ აღნიშნული ვალდებულებები წარმოადგენს მედიატორის ეთიკურ ვალდებულებათა ჯგუფს, ქართულ რეალობაში ეს გულისხმობს, „მედიატორის შესახებ“ საქართველოს კანონისა და „მედიატორთა პროფესიული ეთიკის კოდექსის“ შესაძლო დარღვევის ფაქტის არსებობის ვარაუდს.

ძირითადად არსებობს მომკვლევი კოლეგიის გადაწყვეტილების ორი მოდელი. ერთ შემთხვევაში, მომკვლევი ფუნქციის მქონე ორგანო იკვლევს საჩივრის საფუძვლებს და მტკიცებულებებს, რის შემდეგაც ამზადებს დასკვნას და საჩივარი გაეგზავნება განმხილველ კოლეგიას, ხოლო განმხილველი კოლეგია თავად ილებ გადაწყვეტილებას, თუ რომელი სანქცია შეიძლება იყოს საჭირო მედიატორისთვის, ეს ნიშნავს, რომ მომკვლევი კოლეგია არ მოითხოვს სანქციას და აღნიშნულ კომპეტენციას უტოვებს განმხილველ კოლეგიას.⁷⁹

⁷⁷ სსიპ საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის მედიატორთა დისციპლინური საქმისწარმოების დებულება, 24/05/2021, მე-14 მუხლის პირველი პუნქტი.

⁷⁸ Buzatu N. E., The Responsibility of the Mediator, AGORA International Journal of Juridical Sciences, Vol. 4, 2013, 10.

⁷⁹ დეტალურად იხ. Young P. M., Take It or Leave It. Lump It or Grieve It: Designing Mediator Complaint Systems that Protect Mediators, Unhappy Parties, Attorneys, Courts, the Process, and the Field, Ohio State Journal on Dispute Resolution, Vol. 21, 2006, 842.

ამის საპასუხო მოდელის მიხედვით, როდესაც მომკვლევნი კოლეგიის ეტაპზე ვერ ხერხდება მედიატორსა და საჩივრის შემტან პირს შორის დავის მოგვარება, მომკვლევნი კოლეგია თავად ადგენს დასკვნას მედიატორის მიერ დარღვეული ვალდებულებების შესახებ და განსაზღვრავს, თუ რა სანქცია უნდა იქნას გამოყენებული მედიატორისა მიმართ. შესაბამისად, სანქციის განსაზღვრის ფუნქცია ფორმალურად ეძლევა მომკვლევ კოლეგიას.⁸⁰

ქართულ რეალობაში, ადგილი დაიმკვიდრა მეორე მოდელმა, მართალია, პირდაპირ არ არის მითითება, თუ ვისი ინიციატივით უნდა დადგინდეს, რა სახის დისციპლინური ზემოქმედების ზომა უნდა გამოიყენოს ეთიკის კომისიამ, მაგრამ დებულების მიხედვით,⁸¹ განმხილველი კოლეგია იღებს გადაწყვეტილებას კონკრეტული სანქციის გამოყენების შესახებ. შესაბამისად, პრაქტიკაში სანქციის განსაზღვრისა და შეფარდების კომპეტენცია სრულად გადაცემულია განმხილველ კოლეგიაზე.

4.2. განმხილველი კოლეგია

განმხილველი კოლეგიის ცნება უკვე განხილულია წინამდებარე თავში. გასათვალისწინებელია, როგორ განხორციელდა განმხილველი კოლეგიის ცნების ჩამოყალიბება ქართულ სამართალში. მედიატორთა დისციპლინური საქმისწარმოების დებულების მიხედვით,⁸² განმხილველ კოლეგიას მინიჭებული აქვს ორი მთავარი ფუნქცია. კერძოდ, განმხილველი კოლეგია, განიხილავს მომკვლევნი კოლეგიის მიერ გადაცემულ საქმე-

⁸⁰ Press S., Mediator Ethical Breaches: Implications for Public Policy, Arbitration Law Review, Yearbook on Arbitration and Mediation, Vol.6, art.7, 155.

⁸¹ სსიპ საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის მედიატორთა დისციპლინური საქმისწარმოების დებულება, 24/05/2021, მე-6 მუხლის მე-5 პუნქტი.

⁸² იქვე.

ებს და იღებს გადაწყვეტილებას დისციპლინური ზემოქმედების ღონისძიების გამოყენების ან გამოყენებაზე უარი თქმის შესახებ. საერთო ჯამში, აღნიშნული ფუნქცია, ზუსტად შეესაბამება საერთაშორისოდ დამკვიდრებული პრაქტიკას.

რაც შეეხება განმხილველი კომისიის შემადგენლობის საკითხს, აღნიშნული დამოკიდებულია კანონმდებლის ნებაზე, რიგ შემთხვევებში შესაძლებელია განმხილველი კომისია შედგებოდეს 5, 3 ან უფრო მეტი წევრისგან.⁸³ საქართველოში, კანონმდებელმა აირჩია უფრო ფართო გზა და განმხილველი კოლეგიის შემადგენლობა დაკომპლექტებული იქნება 9 წევრით. დებულება არ შეიცავს რაიმე დათქმას იმის თაობაზე, თუ ვინ შეიძლება იყოს კოლეგიის წევრი, შესაბამისად, ივარაუდება, რომ განმხილველ კოლეგიაში მოხვდებიან ეთიკის კომისიის წევრები, რომლებიც აირჩევიან მედიატორთა ასოციაციის საერთო კრების მიერ აკრედიტებულ მედიატორთა სიიდან.⁸⁴

4.2.1. განმხილველი კოლეგიის სხდომა და კოლეგიის წევრის აცილების უფლება

დისციპლინური საქმისწარმოების ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ეტაპია განმხილველი კოლეგიის სხდომა და მოს-

⁸³ ფლორიდის შტატის მაგალითი განსაკუთრებით საყურადღებოა, რადგან საქართველოსგან განსხვავებით, მომსმენი (განმხილველი კომისიის შემადგენლობა შემადგენლობა მოიცავს 5 წევრს, რომლებიც უნდა წარმოადგენდნენ კონკრეტულ პროფესიებს, კერძოდ კომისიაში აუცილებლად უნდა იყოს ერთი საოლქო მოსამართლე, სამი აკრედიტებული მედიატორი, რომელთაგან ერთი აკრედიტებულია საჩივრების განხილვის სფეროში და ერთი ადვოკატი, Florida Rules for Certified and Court-Appointed Mediators, Rules 10.730, <<https://www.flcourts.org/Resources-Services/Alternative-Dispute-Resolution/Mediation-in-Florida/Discipline-Proceedings-Sanctions>> [19.09.2021].

⁸⁴ სსიპ საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის წესდება, 24/05/2021, მე-20 მუხლი.

მენა. დისციპლინური საქმისწარმოების დებულების მე-17 მუხლის მიხედვით, „დისციპლინური განხილვა გაჩედა მხაჩეთა ზეპიხი მოსმენით მიუკეხიძობობის, მხაჩეთა თანასწორობისა და შეჯიბრებითობის პრინციპების დაცვით.“. შესაბამისად, დება საკითხი, თუ რა ფორმით გამოვლინდება შეჯიბრებითობა განმხილველი კოლეგიის წინაშე. სასამართლო საქმისწარმოებისას, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი შეჯიბრებითობის პრინციპს განამტკიცებს, როგორც საქმისწარმოების ერთ-ერთ ქვაკუთხედს.⁸⁵ ხოლო, მეორე მხრივ, შეჯიბრებითობის პრინციპი სამოქალაქო საპროცესო სამართალში გულისხმობს, „მხაჩეთა აქტიურობას, ხომლის მიხედვით, მტკიცების საგნის განსაზღვრა და ამ საგანში შემავალი ფაქტების დამტკიცების ტვიხითი მთიანად ეკისხება მხაჩეებს... გაჩედა ამისა შეჯიბრებითობა ნიშნავს, მოდავე მხაჩეთა თანაბარ შესაძლებლობას განკაჩგონ ფაქტობიხივი გაჩემოებების დადგენის საპროცესო საშუალებები, აჩეთვე მიუთოთონ ფაქტებზე თავიანთი მოთხოვნისა თუ შესაგებდის დასასაბუთებდად.“⁸⁶ უნდა შემონმდეს რამდენად შეიძლება შეჯიბრებითობის სამოქალაქო საპროცესო სამართლისეული განმარტება და შინაარსი შეესაბამებოდეს განმხილველი კოლეგიის ეტაპზე ასოციაციასა და მედიატორს შორის მიმდინარე დისციპლინური წარმოების პროცესის შინაარსს.

დამკვიდრებული პრაქტიკის მიხედვით, განმხილველი კოლეგიის ფუნქციას, ჩაატაროს მოსმენა, რა დროსაც მხარეებს (ასევე საჩივრის ავტორს) აქვთ უფლება მისცენ ჩვენება და ახსნა-განმარტება მტკიცებულებებთან დაკავშირებით.⁸⁷ ხოლო

⁸⁵ საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი, პარლამენტის უწყებანი, 47-48, 14/11/1997, მე-4 მუხლი.

⁸⁶ დიდუაშვიდი თ., ხიუსგადი ვ., საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის კომენტარი, მეორე გამოცემა, თბ., 2007, 8.

⁸⁷ აღნიშნული პრინციპი დამკვიდრებულია Rules of evidence-ის პრინციპის გათვალისწინებით, რაც გულისხმობს, რომ მოსმენის დროს პროცესისთვის ყველა საჭირო მტკიცებულების წარმოდგენა უნდა მოხდეს, ხოლო მტკიცებულებების შეფასების კომპეტენცია მოსამართლის (ავტ. ამ შემთხვევაში მოსმენის თავ-

უმთავრესი პრინციპი, რაც თან ახლავს განმხილველი კოლეგიის მუშაობას, არის შესაძლებლობის მიცემა მედიატორისთვის, რომ ამ უკანასკნელმა წარმოადგინოს პოზიცია და დაიცვას აღნიშნული მტკიცება, მის მიმართ წაყენებული ყველა შესაძლო დისციპლინურ გადაცდომასთან დაკავშირებით.⁸⁸

დებულებაში მოცემული ჩანაწერი, რომ მოსმენა მიმდინარეობს შეჯიბრებითობის პრინციპის საფუძველზე, გულისხმობს, რომ საქმისთვის მნიშვნელოვან ფაქტებს წარადგენენ მხარეები, რომელთა გამოკვლევისა და შეფასების შედეგად მიიღება საბოლოო, შემაჯამებელი გადაწყვეტილება⁸⁹ და მხარეებს უფლება აქვთ ისარგებლონ ყველა იმ საპროცესო უფლებით, რომელიც დაკონკრეტებულია დებულების მე-17 მუხლის მე-10 პუნქტში.⁹⁰ მომსმენი კოლეგიის ფუნქცია კი გულისხმობს წარმოდგენილი მტკიცებულებების განხილვასა და კომისიის სახელით საბოლოო გადაწყვეტილების მიღებას.

დისციპლინური წარმოების მხარეებს წარმოადგენენ ასოციაცია და მედიატორი, შესაბამისად, მათ აქვთ მთელი რიგი საპროცესო უფლებები, რომელთაგან ერთ-ერთი უმნიშვნე-

მკდომარის) ხელშია. ხოლო პრინციპის არსი გულისხმობს პროცესის მონაწილე მხარეთათვის თანაბარი, მოქნილი უფლებების მინიჭებას, რათა მათ შეძლონ სამართლიანი პროცესის მიღება და საკუთარი პოზიციის დასაბუთება შესაბამისი მტკიცებულებების წარმოდგენით. იხ. *Mengler T. M., The Theory of Discretion in the Federal Rules of Evidence, IOWA L. Rev., Vol. 74, 1989, 413-415.*

⁸⁸ *Young P. M., Take It or Leave It. Lump It or Grieve It: Designing Mediator Complaint Systems that Protect Mediators, Unhappy Parties, Attorneys, Courts, the Process, and the Field, Ohio State Journal on Dispute Resolution, Vol. 21, 2006, 810.*

⁸⁹ *გაგუა ი., მტკიცების ტვირთი სამოქალაქო საპროცესო სამართალში, სადისერტაციო ნაშრომი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თბ., 2012, 77.*

⁹⁰ მნიშვნელოვანია, რომ საპროცესო უფლებების განმარტებას დებულება იძლევა დამატებით, მე-17 მუხლის მე-10 პუნქტში, რითიც კონკრეტდება შეჯიბრებითობის პრინციპის პროცესუალური გამოხატვა მოსმენის ეტაპზე, რაც საკანონმდებლო ტექნიკის სრულყოფის მიზნებისთვისა და პრაქტიკაში პროცესის სწორად განვითარებისთვის მყარ საფუძველს წარმოადგენს.

ლოვანესია, კოლეგიის თავმჯდომარისთვის მინიჭებული უფლებამოსილება, რომელიც გულისხმობს, რომ „კოლეგიის თავმჯდომარე განუმაჩტავს მხაჩეებს ეთიკის კომისიის ხომედიმე წევხის ან მთედი კოლეგიის აციღების უფღებას, ასევე შუამდგომღობების და დამაღებითი მგკიცღებუღბების წაღმოდგენის და წაღმოდგენღის ყოღის უფღებას.“⁹¹

აციღების ინსტიტუტი სამოქალაქო საპროცესო სამართლის განუყოფელი ნაწილია და მისგან გამომდინარე ახასიათებს დისციპლინური წარმოების პროცესსაც, ვინაიდან მას, ვისაც აქვს უფღება განსაჯოს, ასევე აქვს ვალდებუღბა, გადაწყვეტიღბების მიღების პროცესში იყოს ყურადღებით, რათა თავიდან აიციღლოს პირადი ინტერესთა კონფლიქტი რომელიმე მხარესთან პირადი თუ ფინანსური ურთიერთობის, საკუთარი შეხებუღბების ან სხვა ობიექტური მიზეზის გამო, რაც დააზარაღბებს განხიღვის პროცესს.⁹² სწორედ პროცესის დაცივისა და სამართლიანი განხიღვის ინტერესის გამო დისციპლინური საქმისწარმოებაც ითვალისწინებს ეთიკის კომისიის წევრის აციღების უფღებას.

სამოქალაქო პროცესში აციღება შეიძღბა გამოიხატოს ორი ფორმით, თვითაციღებით, როდესაც მოსამართლე საკუთარი ინიციაცივით გაღის განხიღვის პროცესიდან, რათა ამით დაიცივას დოქტრინა, რომ პროცესი იყოს სამართლიანი და ასევე ის, ვინც განსჯის, უნდა იყოს მიუკერძოებელი მხარეების მიმართ.⁹³ ხოლო ამის პარაღლელურად, აციღება შეიძღბა გამომდინარეობღეს მხარის მოთხოვნით.⁹⁴

⁹¹ სსიპ საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის მედიატორთა დისციპლინური საქმისწარმოების დებუღბა, 24/05/2021, მე-17 მუხლის მე-9 პუნქტი.

⁹² *McKeown M. M.*, To Judge or Not to Judge: Transparency and Recusal in the Federal System, *The Review of Litigation*, Vol. 30, 2011, 654.

⁹³ *Bam D.*, Making Appearances Matter: Recusal and the Appearance of Bias, 2011 *Brigham Young University Law Review*, Issue 4, 2011, 945.

⁹⁴ სსიპ საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის მედიატორთა დისციპლინური საქმისწარმოების დებუღბა, 24/05/2021, მე-7 მუხლის მე-3 პუნქტი.

თვითაცილება ფართოდ ცნობილი ცნებაა ქართულ და საერთაშორისო სამართლებრივ სისტემებში, თუმცა როცა საქმე ეხება თვითაცილების არსის განმარტებასა და საკანონმდებლო ტექნიკით ჩამოყალიბებას, ორი შესაძლო ფორმულირება შეიძლება გამოიყოს. ერთ შემთხვევაში, კომისიის წევრს აქვს უფლება საქმისწარმოების ნებისმიერ ეტაპზე საკუთარი ინიციატივით უარი თქვას კონკრეტულ დისციპლინურ პროცესში მონაწილეობაზე, რა დროსაც კომისიის წევრი შესაბამისი მოთხოვნით მიმართავს ეთიკის კომისიის თავმჯდომარეს ან შესაბამის ორგანოს,⁹⁵ ხოლო მეორე შემთხვევაში, საქმისწარმოების დებულება (კონკრეტული საკანონმდებლო აქტი) პირდაპირ იცნობს შესაბამის საფუძვლებს, რა დროსაც კომისიის წევრი ვალდებულია განაცხადოს თვითაცილება, როგორც ეს მოწესრიგებულია დებულებაში.⁹⁶ ორივე ტიპის თვითაცილების სტრუქტურის არსებობა ემსახურება ერთ მიზანს, რომ თუ კომისიის წევრი თვლის, რომ შესაძლოა მისმა მონაწილეობამ საფრთხე შეუქმნას სამართლიან და მიუკერძოებელ განხილვას, მან უნდა განაცხადოს თვითაცილება და ამით უზრუნველყოს, კეთილსინდისიერი და თავისუფალ კონკურენტულ გარემოზე დამყარებული შეჯიბრებითობა მხარეებს შორის.

თვითაცილების პარალელურად, უმნიშვნელოვანესია მხარისთვის უფლების მინიჭება, რომ მოითხოვოს კომისიის წევ-

⁹⁵ იხ. Florida Rules for Certified and Court-Appointed Mediators, Rules 10.870, <<https://www.flcourts.org/Resources-Services/Alternative-Dispute-Resolution/Mediation-in-Florida/Discipline-Proceedings-Sanctions>> [19.09.2021].

⁹⁶ სსიპ საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის მედიატორთა დისციპლინური საქმისწარმოების დებულების მე-7 მუხლის მე-2 პუნქტის მიხედვით, „კომისიის წევრი ვადგებულება განაცხადოს თვითაცილება ამ მუხლით აღნიშნული ხომედიმე გახეშობების ახსებობისას. განცხადება თვითაცილების თაობაზე კმაყოფილდება თუ მას დასაბუთებუდად მიიჩნევეს კოლეგიის დანახჩენი ოხი წევხი. განხილვაში ახ მონაწილეობს კოლეგიის წევხი, ხომედმაც განაცხადა აცილება.“.

რის აცილება. აღნიშნულ შემთხვევაშიც, შესაძლებელია, ძირითადად, ორი ტიპის ფორმულირებით არსებობდეს აცილების ინსტიტუტი. კერძოდ, ერთ შემთხვევაში, როდესაც შესაბამისი დებულება იძლევა ზოგად შესაძლებლობას, რომ მხარემ მოითხოვოს აცილება იმ საფუძვლით, რომ კომისიის წევრი რაიმე ფორმით დაინტერესებულია საქმის შედეგით ან მოსმენაში მონაწილე მხარე რაიმე ფორმით კავშირშია კომისიის წევრთან,⁹⁷ ხოლო მეორე მოდელი, რომელიც საქართველომ აირჩია, არის შედარებით უფრო კონკრეტული გარემოებების ჩამოთვლა დებულებაში, რა შემთხვევებშიც საქმის მონაწილე მხარეს ეძლევა უფლება მოითხოვოს კომისიის წევრის აცილება. ამის ნათელი მაგალითია, დებულების მე-7 მუხლის მიხედვით აცილების საფუძველი, რაც გულისხმობს, თუ წარმოებაში მონაწილე მხარე კომისიის წევრის ახლო ნათესავია, კერძოდ, მისი კანონისმიერი მემკვიდრეა ან კომისიის წევრს „აქვს მედიაგოხთან ან მის წახმომადგენელთან ისეთი პირობისიუდი, ეკონომიკური ან /და პიხადი უხითიეხთობა, ხომედიც ქმნის დასაბუთებულ ეჭვს მის მიუკეხძობებლობასთან ან დამოუკიებებლობასთან დაკავშირებით.“⁹⁸

ახლო ნათესავად მხოლოდ კანონისმიერი მემკვიდრის მიჩნევით, დებულებამ აცილების საფუძვლები ქართულ სა-

⁹⁷ აღნიშნული ტიპის ფორმულირების ნათელია მაგალითია ფლორიდის შტატის საქმისწარმოების წესები, კერძოდ, ნებისმიერ მხარეს, საქმისწარმოების ნებისმიერ დროს აქვს უფლება მოითხოვოს კომისიის წევრის აცილება, თუ მხარე დაასაბუთებს, რომ კომისიის წევრს აქვს პირადი ინტერესი საქმეში, მონაწილე მხარე კომისიის წევრთან რაიმე ფორმითაა დაკავშირებული ან თავად კომისიის წევრი არის მოწმე და, შესაბამისად, მოწმის სტატუსით უნდა იქნას გამოსული საქმის განხილვაში. იხ. Florida Rules for Certified and Court-Appointed Mediators, Rules 10.870, <<https://www.flcourts.org/Resources-Services/Alternative-Dispute-Resolution/Mediation-in-Florida/Discipline-Proceedings-Sanctions>> [30.05.2021].

⁹⁸ სსიპ საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის მედიატორთა დისციპლინური საქმისწარმოების დებულება, 24/05/2021, მე-7 მუხლის პირველი პუნქტის მე-3 ქვეპუნქტი.

მართალში საკმაოდ შეავიწროვა, თუნდაც იმის ფონზე, რომ როდესაც საქმე ეხება აცილების ინსტიტუტის განმარტებას, სამოქალაქო სამართალში, ნათესაობა ნამდვილად არის აცილების საფუძველი, კონკრეტულად, როდესაც საქმე ეხება მოსამართლეებს და ნათესაობა გულისხმობს არა მხოლოდ კანონისმიერ მემკვიდრეს, არამედ ადამიანთა ისეთ ფართო ჯგუფს, როგორცაა: მეუღლე; დანიშნული; პირდაპირი ხაზის ნათესავები; და-ძმა; დისშვილები და ძმისშვილები; მშობლების და-ძმები; დანათესავებულები (მოყვრები), პირები, რომლებიც ხანგრძლივი დროის განმავლობაში ოჯახური ურთიერთობით არიან დაკავშირებულნი.⁹⁹

ნათესაობის აღნიშნულმა ვიწრო განმარტებამ შესაძლოა გამოიწვიოს რიგი პრობლემები პრაქტიკის განვითარებისთვის, და საჭიროა ნათესაობის ცნების ან უფრო მეტად დაკონკრეტება ან შეცვლა იმგვარად, რომ ნათესაობა ცალკე არ გამოიყოფოდეს და აღნიშნული შეითავსოს დებულების მე-7 მუხლის პირველი პუნქტის მე-3 ქვეპუნქტის მუხლის შინაარსმა, კერძოდ, პირადი ხასიათის ურთიერთობის შინაარსმა. გარდა აღნიშნული თვითაცილებისა და აცილების საფუძველებისა, დებულებას შესაძლებელია დაემატოს კიდევ ერთი პუნქტი, რომელიც გულისხმობს, რომ თუ კომისიის წევრი რაიმე ფორმით იყო მონაწილე იმ საქმეში, რომლისგან გამომდინარეც მიმდინარეობს დისციპლინური საქმისწარმოება მედიატორის მიმართ, საქმის მხარეებს ჰქონდეთ უფლება, მოითხოვონ აცილება.

აცილება და თვითაცილება არის ის ფუნდამენტური საკითხი, რომელმაც უნდა უზრუნველყოს დისციპლინური მოსმენის სამართლიანობა და მიუკერძოებლობა, რაც შეჯიბრებითობის პრინციპის სამედიაციო პრაქტიკაში დანერგვის პირდაპირი წინაპირობა და საფუძველია.

⁹⁹ საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი, პარლამენტის უწყებანი, 47-48, 14/11/1997, 31-ე მუხლი.

4.2.2. მედიატორის გამოუცხადებლობის შედეგი

დისციპლინური მოსმენის ერთ-ერთი მთავარი ნაწილია მედიატორის უფლება, დაიცვას საკუთარი პოზიცია თავად ან წარმომადგენლის მეშვეობით. საგულისხმოა, რა არის ის სამართლებრივი შედეგი, რაც დგება მაშინ, როდესაც მედიატორი არ გამოცხადდება განხილვაზე.

დამკვიდრებული პრაქტიკის მიხედვით, მედიატორის გამოუცხადებლობის შემთხვევაში, კომისია განიხილავს საჩივარს მედიატორის (მისი წარმომადგენლის) დაუსწრებლად და მიიღებს გადაწყვეტილებას,¹⁰⁰ მაგრამ მედიატორის გამოუცხადებლობის სამართლებრივი შედეგი შესაძლებელია განსხვავებულადაც მოწესრიგდეს. რაც გულისხმობს, რომ მედიატორს (მის წარმომადგენელს) აქვს უფლება, თუ ობიექტური მიზეზების გამო ვერ ახერხებს მოსმენაზე გამოცხადებას, მოითხოვოს ხელახალი მოსმენა.

აღსანიშნავია, რომ აღნიშნულ მოდელშიც, პირველივე გამოუცხადებლობაზე კომისია იტოვებს უფლებას განიხილოს საქმე დაუსწრებლად, ხოლო მედიატორს მოგვიანებით ეძლევა უფლება მოითხოვოს განმეორებითი მოსმენა.¹⁰¹ სწორედ აღნიშნული მოდელი აირჩია ქართულმა კანონმდებლობამ და დებულების მე-17 მუხლის მე-5 და მე-6 პუნქტებით, დაუშვა შესაძლებლობა, რომ მედიატორის საპატიო მიზეზით გამოუცხა-

¹⁰⁰ აღნიშნული წესი მოქმედებს, კოლორადოს, არკანზასის შტატებისა და კანადის სახელმწიფოში. იხ. Colorado Ethics Committee Policy and Procedure, <<https://coloradomediation.org/ethics/>> [19.09.2021]; ADR Institute Of Canada, Complaints and Discipline Policy, <<https://adric.ca/rules-codes/complaints-discipline-policy/>> [19.09.2021]; Arkansas Judiciary, Complaints Against Mediators, <<https://www.arcourts.gov/adr/complaints-against-mediators>> [19.09.2021].

¹⁰¹ იხ. Florida Rules for Certified and Court-Appointed Mediators, Rules 10.820 <<https://www.flcourts.org/Resources-Services/Alternative-Dispute-Resolution/Mediation-in-Florida/Discipline-Proceedings-Sanctions>> [19.09.2021].

დებლობის შემთხვევაში ჩაინიშნოს მოსმენის ახალი თარიღი, რომელსაც თავად მედიატორი შესთავაზებს კომისიას, ხოლო განმეორებით გამოუცხადებლობა კი არ დააბრკოლებს კოლეგიას მიიღოს გადაწყვეტილება მედიატორის დაუსწრებლად.

აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით, კვლავ ჩნდება კითხვა, კერძოდ, რა შეიძლება ჩაითვალოს საპატიო მიზეზად, არცერთი ნახსენები საკანონმდებლო აქტი აღნიშნულ კითხვას პასუხს არ სცემს, შესაბამისად, პრაქტიკის განვითარებისთვის პარალელი შეიძლება გაივლოს ქართულ მართლმსაჯულებაში საპატიო მიზეზით გამოუცხადებლობის შინაარსთან.

სამოქალაქო საპროცესო სამართალში ცნობილია რამდენიმე ძირითადი გარემოება, რა დროსაც მხარის გამოუცხადებლობა განხილვის დროს შეიძლება ჩაითვალოს საპატიოდ. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 233-ე მუხლის მიხედვით, გამოუცხადებლობა არ გამოიწვევს მხარის წინააღმდეგ დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანას, და შესაბამისად, გამოუცხადებლობა ჩაითვლება საპატიოდ თუ:

ა) გამოუცხადებელი მხარე მონვეული არ იყო სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის დადგენილი წესით;

ბ) სასამართლოსათვის ცნობილი გახდა, რომ ადგილი ჰქონდა დაუძლეველ ძალას ან სხვა მოვლენებს, რომელსაც (რომლებსაც) შეეძლო ხელი შეეშალა სასამართლოში მხარის დროულად გამოცხადებისათვის;

გ) გამოუცხადებელ მხარეს დროულად არ ეცნობა საქმის ფაქტობრივი გარემოებები.¹⁰²

აღნიშნული საფუძვლები მნიშვნელოვანია აგრეთვე, მედიატორის არასაპატიო მიზეზით გამოუცხადებლობის შინაარსის განმარტებისთვის.

დებულების მე-12 მუხლის მიხედვით, საჩივრის განმხილველი კოლეგიისთვის გადაცემის შემდეგ, კოლეგიამ უნდა აცნობოს მედიატორს აღნიშნულის შესახებ და თუ მედიატორს

¹⁰² საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი, პარლამენტის უწყებანი, 47-48, 14/11/1997, 233-ე მუხლი.

არ ეცნობა შესაბამისი წესით, რომ მის წინააღმდეგ საჩივარი შევიდა წარმოებაში, ბუნებრივია, მედიატორს არ ექნება შესაძლებლობა მოემზადოს მოსმენისთვის და მიიღოს თანახმობის პროცესი, შეჯიბრებითობის პრინციპის დაცვით, შესაბამისად, თუ დებულებით განმტკიცებული შეტყობინების წესი არ არის დაცული, მედიატორის გამოუცხადებლობა არ იქნება არასაპატიო.

პარალელურად, მეორე საფუძველი გამოუცხადებლობის საპატიოდ ჩათვლისთვის შეიძლება იყოს შემთხვევა, როდესაც მხარე სათანადო წესით გაფრთხილებულია, მაგრამ ვერ გამოცხადდება განხილვაზე ისეთი დაუძლეველი ძალის (მაგ. სტიქიური მოვლენები) ან ისეთი მიზეზის გამო (ავადმყოფობა, ავტოსაგზაო შემთხვევა და ა.შ.), რომელსაც შეეძლო ობიექტურად ხელი შეეშალა მხარისთვის ან მისი წარმომადგენლისთვის გამოცხადებულები მოსმენაზე,¹⁰³ გარემოებათა მტკიცების ტვირთი, რომლებზეც მიუთითებს მხარე გამოუცხადებლობის საპატიო მიზეზად, ეკისრება მომჩივანს, ხოლო შეფასება, რამდენად საპატიოა მხარის გამოუცხადებლობა, სასამართლოს უფლებამოსილებაა.¹⁰⁴

გამოუცხადებლობა საპატიო შესაძლებელია ასევე საპატიო იყოს, თუ მხარეს დროულად არ ეცნობა საქმის ფაქტობრივი გარემოებები. დისციპლინური წარმოების მიზნებისთვის, აღნიშნული მნიშვნელოვანია, ვინაიდან, დებულების მე-12 მუხლის მიხედვით, განმხილველი კოლეგიის ეტაპზე საჩივრის გადასვლის შემთხვევაში, მედიატორს ეგზავნება საჩივრისა და თანდართული დოკუმენტების ასლები, შესაბამისად, მედიატორის მიერ საკუთარი პოზიციის დაცვა დამოკიდებული ხდება სწორედ იმაზე, თუ რა სახის ინფორმაცია მიუ-

¹⁰³ ჰაგენდოხი უ., ადავიძე ბ., ბაქაქუხი ნ., ბეჩეკაშვილი დ., გასიგაშვილი ე., თოფუა მ., მესხიშვილი ქ., ქათამაძე პ., ძიგეიშვილი ზ., სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის კომენტარი, რჩეული მუხლები, თბ., 2020, 870.

¹⁰⁴ იხ. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2018 წლის 26 ოქტომბრის №1440- 1360-2017 გადაწყვეტილება.

ვა მას კოლეგიიდან, თუ ინფორმაცია იქნება არასრული, მედიატორი ვერ შეძლებს სათანადოდ მოემზადოს მოსმენისთვის, რაც ეწინააღმდეგება დისციპლინური წარმოების პრინციპებსა და შეჯიბრებითობის პრინციპს.

აქედან გამომდინარე, დებულების მიზნებისთვის საპატიო გამოუცხადებლობა უნდა შეფასდეს ისე, როგორც ეს დამკვიდრებულია მართლმსაჯულებაში და საბოლოო შეფასების დისკრეცია მიენიჭოს კომისიას ყველა კონკრეტული შემთხვევის თავისებურებების გათვალისწინებით, ხოლო საპატიოა თუ არა გამოუცხადებლობა, აღნიშნულის მტკიცების ტვირთი ეკისრება მედიატორს.

4.2.3. ეთიკის კომისიის გადანყვეტილება

განმხილველი კოლეგია მოსმენის შემდეგ იღებს საბოლოო გადანყვეტილებას კომისიის სახელით. კომისიის გადანყვეტილება შეიძლება იყოს ერთ შემთხვევაში სანქციების გამოყენება, როდესაც კომისია დაადგენს, რომ მედიატორმა დაარღვია ეთიკის ნორმები,¹⁰⁵ ან მეორე შემთხვევაში, კომისია მიიღებს გადანყვეტილებას, რომ დისციპლინური გადაცდომა არ არის ჩადენილი და სანქციის გამოყენების საჭიროება არ არსებობს.

როგორც წესი, სხვადასხვა სამართლის სისტემა კონკრეტულად განსაზღვრავს ეთიკის კომისიის გადანყვეტილების სტრუქტურულ მხარეს, ვინაიდან აღნიშნული სტრუქტურის მიმოხილვა წინამდებარე კვლევის ძირითად მიზანს არ წარმოადგენს, საჭიროა მხოლოდ რამდენიმე საკითხზე ყურადღების გამახვილება. მიღებული პრაქტიკის მიხედვით, მთავარი რაც უნდა ახასიათებდეს დისციპლინური საქმისწარმოების შესახებ გადანყვეტილებას არის, რომ გადანყვეტილებაში ნათ-

¹⁰⁵ Young P. M., Take It or Leave It. Lump It or Grieve It: Designing Mediator Complaint Systems that Protect Mediators, Unhappy Parties, Attorneys, Courts, the Process, and the Field, *Ohio State Journal on Dispute Resolution*, Vol. 21, 2006, 842.

ლად უნდა იყოს წარმოდგენილი ფორმულა, რომ მედიატორმა დაარღვია (კონკრეტული ეთიკის ნორმა ან ნორმები), ხოლო აღნიშნულ ფორმულას წინ უნდა უსწრებდეს ან უნდა აგრძელებდეს იმ ფაქტობრივ გარემოებათა ჩამონათვალი, რომელთა მიხედვითაც მიიღო გადაწყვეტილება კომისიამ.¹⁰⁶

მედიატორთა დისციპლინური საქმისწარმოების დებულების მე-19 მუხლის მიხედვით, „კოდეგიის გადაწყვეტილება შედგება შესავადი, აღწეხილობითი, სამოტივაციო და სახეზოღუციო ნაწილებისაგან“. აღნიშნული წარმოდგენს ქართული სასამართლო გადაწყვეტილების სტრუქტურის გამეორებას და შესაბამისად, სტრუქტურულად კომისიის გადაწყვეტილებები იქნება სასამართლო გადაწყვეტილების მსგავსი.¹⁰⁷ გადაწყვეტილებამ სამართლიანად, ნათლად და ზუსტად უნდა წარმოადგინოს მნიშვნელოვანი ფაქტები და კანონის შესაბამისი სამართლებრივი ნორმები, მათი ანალიზით დაასაბუთოს დასკვნების სამართლიანობა.¹⁰⁸

კვლევის მიზნებისთვის მნიშვნელოვანია არა უშუალოდ გადაწყვეტილების სტრუქტურის მოკვლევა, არამედ მასთან დაკავშირებული კონკრეტული საკითხები.

4.3. ეთიკის კომისიის გადაწყვეტილების საჯაროობა

მედიატორის დისციპლინური პასუხისმგებლობა, პირველ რიგში, უკავშირდება საზოგადოების მხრიდან მოთხოვნილ პასუხისმგებლობის ფორმას, რომელიც მოწესრიგებულია შესაბამისი ზედამხედველი ორგანოს მიერ და მიზნად ისახავს,

¹⁰⁶ Press S., Mediator Ethical Breaches: Implications for Public Policy, Arbitration Law Review, Yearbook on Arbitration and Mediation, Vol. 6, 2014, 155.

¹⁰⁷ საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი, პარლამენტის უწყებანი, 47-48, 14/11/1997, 249-ე მუხლი.

¹⁰⁸ ქოქიაშვილი თ. (ივ.), რეკომენდაციები სასამართლო გადაწყვეტილების შედგენისას გასათვალისწინებელი ძირითადი წესების შესახებ, საქართველოს უზენაესი სასამართლო, თბ., 2010, 7.

არაკანონიერი პრაქტიკის ადეკვატურ შეფასებას, რომლის ძალითაც უნდა დადგეს შესაბამისი პირის პასუხისმგებლობის საკითხი, არაკანონიერი ქმედების გამო.¹⁰⁹ საინტერესოა, რამდენად არის საზოგადოება ადრესატი, კომისიის მიერ მიღებული გადაწყვეტილებისა, კერძოდ, რამდენად არის საჭირო გადაწყვეტილება გამოქვეყნდეს საჯაროდ?

გავრცელებული პრაქტიკის მიხედვით, მანამდე სანამ მედიატორი აღიარებს და დათანხმდება სანქციებს, მთლიანი პროცესი არის კონფიდენციალური. ხოლო მას შემდეგ რაც მედიატორი აღიარებს ან გავა გასაჩივრების ვადები, კომისიის გადაწყვეტილება უნდა გამოქვეყნდეს საჯაროდ.¹¹⁰ აღნიშნული ფორმულა შესაძლოა სხვადასხვა სამართლებრივ სისტემაში სხვადასხვაგვარად იყოს წარმოდგენილი, თუმცა მთავარი არის ის, რომ გადაწყვეტილების გამოქვეყნება მნიშვნელოვანია, რადგან გადაწყვეტილება შეიცავს არა მხოლოდ მედიატორის მიერ დარღვეული ვალდებულებების განმარტებას, არამედ ასევე აღნიშნული განმარტება და პრაქტიკის დამკვიდრება პირდაპირ კავშირშია საგანმანათლებლო მიზნებთან და ქმნის პრაქტიკას, რომელიც იძლევა მაგალითებს სხვა მედიატორებისთვის.¹¹¹ მაგრამ კითხვა, უნდა გახდეს თუ არა ცნობილი მედიატორის სახელი გადაწყვეტილებიდან, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია.

ქართულმა სამართალმა აირჩია გზა, რომ გადაწყვეტილებაში უნდა მიეთითოს მედიატორის ვინაობა.¹¹² აღნიშნული

¹⁰⁹ *Buzatu N. E.*, The Responsibility of the Mediator, *AGORA International Journal of Juridical Sciences*, Vol. 4, 2013, 10.

¹¹⁰ *Young P. M.*, Take It or Leave It. Lump It or Grieve It: Designing Mediator Complaint Systems that Protect Mediators, Unhappy Parties, Attorneys, Courts, the Process, and the Field, *Ohio State Journal on Dispute Resolution*, Vol. 21, 2006, 813.

¹¹¹ იქვე, 814.

¹¹² სსიპ საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის მედიატორთა დისციპლინური საქმისწარმოების დებულება, 24/05/2021, მე-19 მუხლის პირველი პუნქტის პირველი ქვეპუნქტი.

პრაქტიკა სრულიად მიღებულია, ვინაიდან, მედიაციის მიმართ ნდობას განაპირობებს ინსტიტუტის მდგრადობა, შესაბამისად, საზოგადოების მხრიდან დაკვეთაა, რომ მედიაცია იყოს კომპეტენტური მედიატორის ხელში, ხოლო თუ არსებობს გადაცდომა, ამის შესახებ საზოგადოებამ უნდა მიიღოს შესაბამისი ინფორმაცია. მაგრამ საინტერესო დებულებას შეიცავს ფლორიდის შტატის კანონმდებლობა, სადაც შესაძლებელია მედიატორმა და მომკვლევმა კოლეგიამ მიაღწიონ შეთანხმებას, რის მიხედვითაც, საბოლოო გადაწყვეტილება გამოქვეყნდება ისე, რომ გადაწყვეტილებაში არ იქნება მითითებული მედიატორის ვინაობა და სანქცია, არამედ გამოქვეყნდება მხოლოდ საჩივრის საფუძვლები და შეთანხმება მედიატორსა და მომკვლევ კოლეგიას შორის.¹¹³ აღნიშნული შემთხვევა შესაძლებელია ქართული რეალობისთვისაც იყოს საინტერესო, ვინაიდან აღნიშნული ტიპის გადაწყვეტილებაში აისახება საკმარისი ინფორმაცია, რათა გადაწყვეტილების საგანმანათლებლო და საჯარო მიზნები მიღწეული იქნება და ასევე მედიატორის პროფესიული რეპუტაცია მის წინააღმდეგ მიღებული დისციპლინური გადაწყვეტილებით არ შეილახება.

ასევე, შესაძლებელია მოხდეს ფლორიდის შტატის კანონმდებლობიდან ერთი საჭირო და მნიშვნელოვანი მუხლის რეცეფცია,¹¹⁴ კერძოდ, თუკი კონფიდენციალობა რაიმე ფორმით დაირღვევა ეთიკის კომისიის რომელიმე წევრის მიერ საქმის განხილვის რომელიმე ეტაპზე, აღნიშნული უნდა ითვალისწინებდეს კომისიის წევრისთვის წევრობის სტატუსის ჩამორთმევას ეთიკის კომისიის თავმჯდომარის ან ასოციაციის მიერ, რათა უზრუნველყოფილი იყოს კონფიდენციალობის პრინციპის დაცვა მაქსიმალურად მაღალი სტანდარტით.

¹¹³ იხ. Florida Rules for Certified and Court-Appointed Mediators, Rules 10.850, <<https://www.flcourts.org/Resources-Services/Alternative-Dispute-Resolution/Mediation-in-Florida/Discipline-Proceedings-Sanctions>> [19.09.2021].

¹¹⁴ იქვე.

5. მტკიცების სტანდარტი დისციპლინურ საქმისწარმოებაში

მტკიცებულებები ნებისმიერი სამართლებრივი პროცესის ცენტრალური საკითხია, ვინაიდან მათ გააჩნიათ შინაარსი, რაც გულისხმობს სასარჩელო ფაქტების შესახებ ინფორმაციას,¹¹⁵ ამასთანავე, მტკიცებულებას გააჩნია მოკვლევისა და მტკიცების პროცესუალური როლი.¹¹⁶ აღნიშნული განმარტება მიემართება სამოქალაქო საპროცესო სამართალში დამკვიდრებულ მტკიცებულებათა განმარტების პრინციპს, ამიტომ, შესაფასებელია საკითხი - რა არის მტკიცებულება და რას გულისხმობს მტკიცების სტანდარტი დისციპლინურ საქმისწარმოებაში?

მტკიცებულების არსის განმარტებას დებულება არ შეიცავს, თუმცა შესაძლებელია მისი განმარტება სამოქალაქო სამართალში დამკვიდრებული პრაქტიკის მიხედვით, კერძოდ, მტკიცებულება ეს არის მტკიცების საშუალებათა სახეები, რომელიც გამოიყენება სასამართლოში საქმისთვის მნიშვნელოვანი ფაქტების დასადგენად.¹¹⁷ დისციპლინურ წარმოებაში დაშვებულია კონკრეტული სახის მტკიცებულებების არსებობა, რომელთა შინაარსის მიმოხილვა მნიშვნელოვანია.

5.1. მტკიცებულებათა სახეები

5.1.1. მოწმეთა ჩვენება

დისციპლინური დებულებები, როგორც წესი არ შეიცავს მოწმის დეფინიციას, აღნიშნული გამომდინარეობს ზოგადი განმარტებიდან. სამოქალაქო სამართალში დამკვიდრებული

¹¹⁵ გაგუა ი., მტკიცების ტვირთი სამოქალაქო საპროცესო სამართალში, სადისერტაციო ნაშრომი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თბ., 2012, 11.

¹¹⁶ იქვე.

¹¹⁷ დიდუაშვიდი თ., ხეუსგაღი ვ., საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის კომენტარი, მეორე გამოცემა, თბ., 2007, 207.

ზოგადი პრინციპის თანახმად, მოწმე შეიძლება იყოს ნებისმიერი პირი, რომელსაც შეუძლია მიაწოდოს სასამართლოს ცნობები საქმის გარემოებების შესახებ.¹¹⁸ განმარტება გასაზიარებელია დისციპლინურ წარმოებაშიც, რადგან დისციპლინურ წარმოებაში გამოიყენება დამკვიდრებული, ზოგადი მტკიცებულებათა წესი,¹¹⁹ რაც გულისხმობს შესაბამისი იურისდიქციისთვის დამახასიათებელი მტკიცებულებათა წესის გამოყენებას, კონკრეტული თავისებურებების გათვალისწინებით.

მოწმე დისციპლინურ წარმოებაში უნდა განიმარტოს, როგორც ნებისმიერი პირი, რომელსაც აქვს საჭირო ინფორმაცია, ხოლო აღნიშნულ პირებს განსაზღვრავს ერთი მხრივ, საჩივრის ავტორი,¹²⁰ ხოლო, მეორე მხრივ, საჩივრის წარმდგენი პირისა და მედიაციის მხარეთა თანხმობით, მომკვლევ კოლეგიას ასევე აქვს კომპეტენცია თავად მოიპოვოს ყველა სახის მტკიცებულება, მათ შორის მოიწვიოს მოწმეები.¹²¹

მნიშვნელოვანია, რომ დებულება არ იცნობს მოწმის ფიცის ცნებას, რაც გავრცელებული პრაქტიკაა, რომ მოწმემ, ჩვენების მიცემისას, დაიფიცოს რომ იტყვის სიმართლეს, და დამატებით, არ გასცემს კონფიდენციალურ ინფორმაციას მანამდე, სანამ მოსმენას არ მიენიჭება არაკონფიდენციალური ხასიათი.¹²²

¹¹⁸ იქვე, 256.

¹¹⁹ *Young P. M.*, Take It or Leave It. Lump It or Grieve It: Designing Mediator Complaint Systems that Protect Mediators, Unhappy Parties, Attorneys, Courts, the Process, and the Field, *Ohio State Journal on Dispute Resolution*, Vol. 21, 2006, 810.

¹²⁰ სსიპ საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის მედიატორთა დისციპლინური საქმისწარმოების დებულება, 24/05/2021, მე-9 მუხლის მე-2 პუნქტის მე-5 ქვეპუნქტი.

¹²¹ იქვე, მე-13 მუხლის პირველი პუნქტის მე-3 ქვეპუნქტი.

¹²² იხ. *Florida Rules for Certified and Court-Appointed Mediators*, Rules 10.850 (b), <<https://www.flcourts.org/Resources-Services/Alternative-Dispute-Resolution/Mediation-in-Florida/Discipline-Proceedings-Sanctions>> [19.09.2021].

5.1.2. მხარეთა ახსნა განმარტება და წერილობითი მტკიცებულებები

მხარე - ეს არის პირი, რომელიც სადავო სამართლებრივი ურთიერთობის უშუალო მონაწილეა. ამიტომ მან ყველაზე კარგად უნდა იცოდეს იმ გარემოებების შესახებ, რომლებსაც მნიშვნელობა აქვს საქმისთვის. ამ მოსაზრებით ხელმძღვანელობს კანონმდებელი, როდესაც მხარეთა ახსნა განმარტებას ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს მტკიცებულებად თვლის.¹²³ დისციპლინურ წარმოებაში აღნიშნული პრინციპი გათვალისწინებულია და ახსნა-განმარტების მიცემის უფლება, პირველ რიგში, მედიატორისთვისაა, მნიშვნელოვანია მტკიცებისთვის, კერძოდ, მედიატორის წერილობითი ახსნა-განმარტება,¹²⁴ რათა გააქარწყლოს მის წინააღმდეგ არსებული საჩივარი.

მნიშვნელოვანია იმის განსაზღვა, თუ რა შეიძლება ჩაითვალოს მტკიცებულებითი ძალის მქონე ახსნა-განმარტებად. აღნიშნული გულისხმობს, რომ მტკიცებულებას წარმოადგენს ახსნა-განმარტების მხოლოდ ის ნაწილი, რომელიც საქმის სწორად გადაწყვეტისთვის მნიშვნელობის მქონე გარემოების არსებობა/არ არსებობას ადასტურებს.¹²⁵

მხარეთა ახსნა-განმარტების გვერდით არსებობს ასევე წერილობითი მტკიცებულებები. ქართულ სამართალში, „წეხილობით მტკიცებულებებს წახმოადგენს აქტები, საბუთები, საქმიანი და პიხადი ხასიათის წეხილები, ხომლებიც შეიცავს ცნობებს საქმისათვის მნიშვნელოვან გახეშობათა შესახებ.“¹²⁶ რაც გულისხმობს, მტკიცებულებას, რომელსაც აქვს ძალა კონკრეტუ-

¹²³ დიდუაშვიდი თ., ხეუსგადი ვ., საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის კომენტარი, მეორე გამოცემა, თბ., 2007, 234.

¹²⁴ სსიპ საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის მედიატორთა დისციპლინური საქმისწარმოების დებულება, 24/05/2021, მე-12 მუხლის მე-2 პუნქტი.

¹²⁵ დიდუაშვიდი თ., ხეუსგადი ვ., საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის კომენტარი, მეორე გამოცემა, თბ., 2007, 235.

¹²⁶ საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი, პარლამენტის უწყებანი, 47-48, 14/11/1997, 134-ე მუხლი.

ლი ფაქტის სავარაუდო რეალურობის დადასტურების ან უარყოფის.¹²⁷

დისციპლინურ საქმისწარმოებაში წერილობითი მტკიცებულებები მნიშვნელოვანია. როგორც წესი, დისციპლინური წარმოების წესები არ შეიცავს განმარტებას თუ რა შეიძლება იყოს წერილობითი მტკიცებულება, შესაბამისად, გასაზიარებელია წინამდებარე დოკუმენტური მტკიცებულების განსაზღვრება, ხოლო დოკუმენტის შეფასება დამოკიდებულია ინდივიდუალურ პროცესზე. ამასთანავე, ზოგადი პრინციპის მიხედვით, რომელიც დამკვიდრებულია ქართულ სამართალში, წერილობით მტკიცებულებებს თავად წარადგენენ მხარეები და ეკისრებათ აღნიშნული მტკიცებულების სარგებლიანობის მტკიცების ტვირთი.¹²⁸

5.1.3. სხვა სახის მტკიცებულებები

გარდა მოწმისა და წერილობითი მტკიცებულებებისა, დისციპლინური წარმოების პროცესში, მიღებულია მტკიცებულებების ზოგადი სტანდარტი, რაც გულისხმობს, რომ პროცესში შესაძლებელია ისეთი მტკიცებულებების გამოყენება, როგორებიცაა: ექსპერტის მოწვევა,¹²⁹ და მედიაციის პროცესის აუდიო-ვიდეო ჩანაწერის დასაშვებობა.

ექსპერტიზის დასკვნა, როგორც მტკიცებულება გავრცელებული პრაქტიკაა სასამართლო წარმოებაში, რაც გულისხმობს, რომ თუ სასამართლოს წინაშეა ისეთი გარემოებები, რომელთა გარკვევა ჩვეულებრივი მეთოდებით შეუძლებელია, სასამართლოს დიდი დახმარება შეიძლება გაუწიოს შესა-

¹²⁷ Timothy A. R., *Introducing Documentary Evidence*, Army Law, Vol. 30, 1985, 30.

¹²⁸ დიდუაშვიდი თ., ხუხუგაძე ვ., საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის კომენტარი, მეორე გამოცემა, თბ., 2007, 246.

¹²⁹ სსიპ საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის მედიატორთა დისციპლინური საქმისწარმოების დებულება, 24/05/2021, მე-16 მუხლის მე-4 პუნქტი.

ბამისი დარგის ექსპერტმა.¹³⁰ დასახელებული სახის მტკიცებულება ნაკლებად რელევანტური და გავრცელებულია დისციპლინურ საქმისწარმოებაში, შესაბამისად, ნაკლებად შეესაბამება კვლევის მიზნებისთვის დეტალურ განხილვას. რაც შეეხება მედიაციის პროცესის ჩანაწერის დასაშვებობას, აღნიშნული საკითხი დეტალურად განხილული იქნება ამავე თავის მე-4 ქვეთავში.

5.2. მომკვლევ კოლეგიის მიერ მტკიცებულებათა შეროვება

მომკვლევ კოლეგიის ერთ-ერთი ფუნქციაა, განახორციელოს საკუთარი გამოძიება და ამ გამოძიების პროცესში თავად შეაგროვოს მტკიცებულებები.¹³¹ თავისთავად, ყალიბდება კითხვა, თუ რას გულისხმობს მომკვლევ კოლეგიის მიერ მტკიცებულებების შეროვება?

მომკვლევ კოლეგიის მიერ მტკიცებულებათა შეროვება სხვადასხვა ფორმით შეიძლება გამოვლინდეს. პირველ რიგში, ეს შეიძლება იყოს მომკვლევ კოლეგიის მიერ პერსონალური შეხვედრა მედიატორთან და მისი ახსნა-განმარტების მოსმენის შემდეგ, საქმეზე გადაწყვეტილების მიღება.¹³² პრაქტიკაში ასევე დამკვიდრებულია სატელეფონო ან სხვა სახის დისტანციური კომუნიკაციის გამოყენება მედიატორისგან ახსნა-განმარტების მოსმენისთვის.¹³³ რაც პირდაპირ არ არის

¹³⁰ დიდუაშვიდი თ., ხუსგაძი ვ., საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის კომენტარი, მეორე გამოცემა, თბ., 2007, 284.

¹³¹ Florida Rules for Certified and Court-Appointed Mediators, Rules 10.740, <<https://www.flcourts.org/Resources-Services/Alternative-Dispute-Resolution/Mediation-in-Florida/Discipline-Proceedings-Sanctions>> [19.09.2021].

¹³² Press S., Mediator Ethical Breaches: Implications for Public Policy, Arbitration Law Review, Yearbook on Arbitration and Mediation, Vol. 6, 2014, 146.

¹³³ Young P. M., Take It or Leave It. Lump It or Grieve It: Designing Mediator Complaint Systems that Protect Mediators, Unhappy Parties, Attorneys, Courts, the Process, and the Field, Ohio State Journal on Dispute Resolution, Vol. 21, 2006, 840.

გათვალისწინებული ქართულ რეალობაში, მაგრამ პროცესის გამარტივებისა და ეფექტურობის მიზნებისთვის, შესაძლებელია აღნიშნული წესის სამომავლოდ დამკვიდრება.

მეორე მხრივ, მომკვლევ კოლეგიას შესაძლებელია მინიჭებული ჰქონდეს ფუნქცია, რომ თავად განსაზღვროს იმ პირთა წრე, ვისაც უფლება აქვს ჰქონდეს დამატებითი ინფორმაცია საქმესთან დაკავშირებით და დაუკავშირდეს მათ, ასევე მოიწვიოს ასეთი პირები მოწმეებად ან გამოითხოვოს მათგან წერილობითი მტკიცებულებები.¹³⁴

ქართულ რეალობაში მომკვლევმა კოლეგიამ შეითავსა ორივე ფუნქცია, რაც გულისხმობს, რომ, ერთი მხრივ, მომკვლევ კოლეგიას აქვს უფლება გამოიკითხოს მედიატორი და საჩივრის ავტორი, ხოლო, მეორე მხრივ, თავისი ინიციატივითა და მხარეთა წერილობითი თანხმობით, შეაგროვოს მტკიცებულებები.¹³⁵ მომკვლევმა კოლეგიამ უნდა დაუშვას ყველა ის მტკიცებულება, რომელსაც თვლის, რომ საჭიროა სხვა მტკიცებულებების დასაშვებობისთვისაც.¹³⁶

5.3. მედიაციის პროცესში მოპოვებული კონფიდენციალური ინფორმაციის მტკიცებულების სახით გამოყენების შესაძლებლობა

მნიშვნელოვანი საკითხია განისაზღვროს, თუ რამდენად დასაშვებია მედიაციის პროცესში კონფიდენციალური ინ-

¹³⁴ Rules of the Dispute Resolution Commission, Supreme Court of North Carolina, Rule 9. d(1), <<https://www.nccourts.gov/courts/supreme-court/court-rules/rules-of-the-dispute-resolution-commission>> [19.09.2021].

¹³⁵ სსიპ საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის მედიატორთა დისციპლინური საქმისწარმოების დებულება, 24/05/2021, მე-13 მუხლის პირველი პუნქტის მე-2 და მე-3 ქვეპუნქტები.

¹³⁶ *Young P. M., Take It or Leave It. Lump It or Grieve It: Designing Mediator Complaint Systems that Protect Mediators, Unhappy Parties, Attorneys, Courts, the Process, and the Field, Ohio State Journal on Dispute Resolution, Vol. 21, 2006, 859.*

ფორმაციის, დისციპლინურ წარმოებაში მტკიცებულებად გამოყენება. დამკვიდრებული სტანდარტის მიხედვით, მედიაციის დროს შემდგარი კომუნიკაციის შინაარსი არ შეიძლება ცნობილი გახდეს მესამე მხარეებისთვის, გარდა დისციპლინური განხილვის ორგანოსი.¹³⁷ თუმცა არსებობს კონკრეტული გამონაკლისები და წესები, რომელთა განხილვაც მნიშვნელოვანია.

კონფიდენციალობის დაცვის სხვადასხვა მოდელს შორის განსაკუთრებით საინტერესოა ფლორიდის შტატის მაგალითი, სადაც არსებობს სპეციალური კანონი მედიაციის კონფიდენციალობის შესახებ.¹³⁸ ეს კანონი ადგენს ერთ მნიშვნელოვან სტანდარტს, რომლის მიხედვითაც, მხარეებსა და მედიატორს უფლება აქვთ უარი თქვან და უარი ათქმევიწინონ ყველა პირს სამედიაციო კომუნიკაციის შინაარსის გამჟღავნებისგან.¹³⁹ სტანდარტი მნიშვნელოვანი და საინტერესოა ქართული რეალობისთვისაც, ვინაიდან, დებულების მიხედვით, მედიატორს უფლება აქვს გაამჟღავნოს კონფიდენციალური ინფორმაცია, თუ ეს ინფორმაცია დაეხმარება მას საკუთარი პოზიციის დაცვაში დისციპლინურ საქმისწარმოებაში.¹⁴⁰

მედიატორს აქვს უფლება დაამტკიცოს, რომ მის მიერ არ მომხდარა პროფესიული გადაცდომა და ამის მტკიცებისთვის გამოიყენოს კონფიდენციალური ინფორმაცია დისციპლინური წარმოების პროცესში.¹⁴¹

¹³⁷ *Press S.*, Mediator Ethical Breaches: Implications for Public Policy, *Arbitration Law Review*, Yearbook on Arbitration and Mediation, Vol. 6, 2014, 145.

¹³⁸ *ib.* The 2020 Florida Statutes, Chapter 44, Mediation Alternatives To Judicial Action, <http://www.leg.state.fl.us/statutes/index.cfm?App_mode=Display_Statute&URL=0000-0099/0044/0044.html> [19.09.2021].

¹³⁹ იქვე.

¹⁴⁰ სსიპ საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის მედიატორთა დისციპლინური საქმისწარმოების დებულება, 24/05/2021, მე-13 მუხლის მე-3 პუნქტი.

¹⁴¹ *Tetunic F. L.*, Act Deux: Confidentiality After the Florida Mediation Confidentiality and Privacy Act, *Nova Law Review*, Vol. 1, Art. 4, 2011, 84.

რა თქმა უნდა, არსებობს მოსაზრება, აღნიშნული უფლება მედიატორისთვის არის გარანტირებული, თუ ინფორმაციის გამჟღავნებისთვის მას სჭირდება დამატებითი თანხმობა, მისგან, ვისაც შეეხება გასამჟღავნებელი ინფორმაცია. კითხვაზე პასუხი უნდა იყოს მედიატორისთვის სასარგებლო, რაც გულისხმობს, რომ ერთი მხრივ, საჩივრის ავტორს, ხოლო, მეორე მხრივ, მედიატორს უნდა მიეცეთ უფლება გაამჟღავნონ კონფიდენციალური ინფორმაცია, თუ ეს საჭიროა მათი პოზიციების დასაბუთებისთვის.¹⁴² გასათვალისწინებელია, რომ მოცემული პრინციპი, ქართულ სამართალში მოიცავს მხოლოდ მედიატორისთვის მინიჭებულ უფლებას გამოიყენოს კონფიდენციალური ინფორმაცია საკუთარი პოზიციის დასაბუთებისთვის. შესაბამისად, დებულებაში ბუნდოვანია საკითხი, აქვთ თუ არა უფლება მედიატორში მონაწილე სხვა პირებს, მედიატორის მსგავსად, დისციპლინური წარმოების პროცესის მიზნებისთვის, საკუთარი ინიციატივით გაამჟღავნონ კონფიდენციალური ინფორმაცია.¹⁴³

5.4. კანონის დარღვევით მოპოვებული მტკიცებულებების დასაშვებობა

ქართულ სამოქალაქო სამართალში განმტკიცებულია პრინციპი, რომ „კანონის დაზღვევით მოპოვებულ მტკიცებულებებს იუხიდიუდი ძაღა ახა აქვთ.“¹⁴⁴ აღნიშნული პრინციპი ასევე ასახულია დებულებაში, რომელიც ასევე კრძალავს მომკვლევ კოლეგიის მიერ კანონის დარღვევით მოპოვებული მტკიცებულებების გამოყენებას დისციპლინურ წარმოებაში.¹⁴⁵ რას გულისხმობს აღნიშნული ტიპის მტკიცებულებები და რამდე-

¹⁴² Young P. M., Take It or Leave It. Lump It or Grieve It: Designing Mediator Complaint Systems that Protect Mediators, Unhappy Parties, Attorneys, Courts, the Process, and the Field, Ohio State Journal on Dispute Resolution, Vol. 21, 2006, 820.

¹⁴³ იქვე, 860.

¹⁴⁴ საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი, პარლამენტის უწყებანი, 47-48, 14/11/1997, 103-ე მუხლის მე-3 ნაწილი.

¹⁴⁵ სსიპ საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის მედიატორთა დისციპლინური საქმისწარმოების დებულება, 24/05/2021, მე-13 მუხლის პირველი პუნქტის მე-5 ქვეპუნქტი.

ნად შეესაბამება აღნიშნული საკანონმდებლო ჩანაწერი საერთაშორისო სტანდარტებს?

როგორც წესი, საპროცესო კოდექსები არ განსაზღვრავს იმას, თუ რა ტიპის მტკიცებულებებია კანონის დარღვევით მოპოვებული, არამედ საპროცესო სამართალში დამკვიდრებულია ზოგადი, განმარტება, რომ კანონის დარღვევითაა მოპოვებული მტკიცებულება, თუ მისი მოპოვებისას დაირღვა ამა თუ იმ კანონის წესები ან მისი მოპოვებით ილახება მხარეთა ან მესამე პირთა უფლებები.¹⁴⁶

მაგალითად, სასამართლო წარმოებისას, თუ მოწმეს დაკითხავს დაინტერესებული პირი და არა სასამართლო, მოწმის ჩვენება იქნება უკანონო და დაუშვებელი მტკიცებულება.¹⁴⁷ აღნიშნული პრინციპის გამოყენება დისციპლინურ წარმოებაში სრულიად დასაშვებია, ვინაიდან დებულება თავად არ განმარტავს, თუ რა ტიპის მტკიცებულებებს მოიცავს კანონით დარღვევით მოპოვებული მტკიცებულებები, შესაბამისად, პრაქტიკაში მნიშვნელოვანია ქართულ სამართალში დამკვიდრებული პრაქტიკის გამოყენება და შესაბამისი განმარტებების გაკეთება. როდესაც საქმე ეხება მტკიცებულებათა ზოგადი სტანდარტის გავრცელებას დისციპლინურ წარმოებაში, გასათვალისწინებელია, რომ რიგი დისციპლინური დებულებები შეიცავს მითითებას აღნიშნულთან დაკავშირებით, როგორც ეს არის მოცემული ფლორიდის შტატის კანონმდებლობის მაგალითზე, სადაც დისციპლინური წარმოების დებულება შეიცავს დათქმას, რომ დისციპლინური წარმოების პროცესში მტკიცებულებათა სტანდარტი შეიძლება დადგინდეს იმ პრინციპებით, როგორც ეს დგინდება სამოქალაქო სასამართლო საქმისწარმოებაში.¹⁴⁸

¹⁴⁶ *ჭანგუჩია დ. (ივდ.)*, სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი, წიგნი I, თბ., 2017, 450.

¹⁴⁷ *დიდუაშვიდი თ., ხუსტაძე ვ.*, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის კომენტარი, მეორე გამოცემა, თბ., 2007, 205.

¹⁴⁸ *nb. Florida Rules for Certified and Court-Appointed Mediators, Rules 10.820, d(3)*, <<https://www.flcourts.org/Resources-Services/Alternative-Dispute-Resolution/Mediation-in-Florida/Discipline-Proceedings-Sanctions>> [19.09.2021].

დისციპლინურ წარმოებაში განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ფარული აუდიო-ვიდეოჩანაწერის მტკიცებულებად გამოყენების საკითხი. ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლის მიხედვით, ყველას აქვს უფლება მიიღოს სამართლიანი პროცესი მის წინააღმდეგ.¹⁴⁹

სამართლიანობის პრინციპის განმარტება საკმაოდ რთულია და საჭიროა ბალანსის პოვნა პრეიუდიციასა და ფაქტებს შორის.¹⁵⁰ ქართულ რეალობაში აღნიშნული ბალანსი დაამკვიდრა უზენაესმა სასამართლომ. ერთ-ერთ საქმეში, სადაც საკასაციო სასამართლოს მსჯელობის საგანი იყო წარმოადგენს თუ არა ორი ფიზიკური პირის პირადი შეხვედრისას განხორციელებული საუბრის ფარული აუდიოჩანაწერი დასაშვებ მტკიცებულებას აღნიშნულ პირთა შორის სამოქალაქო დავის პროცესში, საქართველოს საკასაციომ სასამართლომ აღნიშნული ჩანაწერი არ დაუშვა მტკიცებულებად და განმარტა, რომ „პიხადი საუბრის ფაქური ჩაწეხა, ხორღ შემდეგ სასამაიხთდოში მტკიცებუდების სახით წაიგგენა, ეწინააღმდეგება საქაიხთვედროს კონსტიტუციის მე-20 მუხდით გაიხანტიიებუდ პიხადი ცხოვრებისა და პიხადი კომუნიკაციის ხეღმუუვადობას, ასევე კონსტიტუციის მე-16 მუხდს.“¹⁵¹ იმავე საქმეში, სასამართლომ განმარტა, რომ „ვინაიდან საუბაიხი, მეოიე მხაიის ნებაიხთვის გაიეშე, ფაიხუდაე აიის ჩაწეიიდი, ამიგომ იგი კანონდაიღვევითაე მოპოვებუდი.“. შესაბამისად, „სადავო გაიემოების დასადგენად ფაიხუდი აუდიო-ჩანაწეიი, ხოგოიცი კანონის დაიღვევით მოპოვებუდი მტკიცებუდება, აი შეიდიება იენეს გამოყენებუდი.“¹⁵²

¹⁴⁹ European Convention on Human Rights, Protocol: 6.2, <<https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=basictexts&c>> [19.09.2021].

¹⁵⁰ Samuels A., Illegally Obtained Evidence: In or Out, 67 J. CRIM. L. 411, 2003, 412.

¹⁵¹ იხ. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2015 წლის 4 მაისის N2ას-1155-1101-2014 გადაწყვეტილება.

¹⁵² იქვე.

მედიაცია კონფიდენციალური პროცესია, სადაც მხარეებს აქვთ ცოდნა, რომ მათი კომუნიკაცია არ გახდება საჯარო.¹⁵³ აღნიშნული გამომდინარეობს კონფიდენციალობის პრინციპისა და მედიაციის, როგორც ხარისხიანი პროცესის დაცვის პრინციპებიდან, რაც გულისხმობს, რომ მედიაციის პროცესში, საჯარო არ გახდება მონაწილეთა ვერბალური თუ არავერბალური კომუნიკაცია.¹⁵⁴ ეს კი თავისთავად ადგენს სტანდარტს, რომ მედიაციის პროცესის ფარულად ჩაწერა არღვევს მედიაციის კონფიდენციალობის პრინციპს. რაც შეეხება მედიაციის პროცესის ჩაწერა წინასწარი შეთანხმებით, აღნიშნული, როგორც წესი, პირდაპირ არ არის აკრძალული, მაგრამ კონფიდენციალობის პრინციპის დაცვის მიზნით, მიზანშეწონილია, რომ არ არსებობდეს მედიაციის ჩანაწერი, ვინაიდან თუ არ არსებობს ჩანაწერი,¹⁵⁵ არ არსებობს სესიის გასაჯაროების საფრთხე. რიგ შემთხვევებში, შესაძლებელია მედიაციის წესები პირდაპირ ითვალისწინებდეს სესიის ჩაწერას რაიმე ფორმით.¹⁵⁶

მნიშვნელოვანია ფორმულა, რომ მედიაციის პროცესის კონფიდენციალობის დაცვის პრინციპიდან გამომდინარე, მედიაციის პროცესის ჩაწერა არ არის მიზანშეწონილი.¹⁵⁷ ხოლო, როგორც უკვე აღინიშნა, ქართულ სამართალში დამკვიდრებული კონსტიტუციური სტანდარტის მიხედვით, რომელსაც ასევე იმეორებს დებულება, დისციპლინურ საქმისწარმოებაში, ფარული ჩანაწერი არ დაიშვება მტკიცებულებად.

¹⁵³ Kovach K., *Mediation In a Nutshell*, 2nd ed., South Texas College of Law, West, a Thompson Business, 2010, 40.

¹⁵⁴ იქვე, 202.

¹⁵⁵ Oregon State Agency, *Mediation Confidentiality Bulletin*, Oregon Department of Justice, 2017, 4, <<https://www.doj.state.or.us/oregon-department-of-justice/client-resources/appropriate-dispute-resolution/mediation-confidentiality/>> [19.09.2021].

¹⁵⁶ Oklahoma Human Services, *Procedure for Mediation, Confidentiality: (F)*, <<https://oklahoma.gov/okdhs/library/policy/current/okdhs/chapter-2/subchapter-1/parts-4/procedure-for-mediation.html>> [19.09.2021].

¹⁵⁷ Florida Department of Education (FLDOE) Bureau of Exceptional Education and Student Services, *Mediation - Parents and School Districts Working Together*. <www.fldoe.org/core/fileparse.php?url=MediationFactSheet> [19.09.2021].

6. დისციპლინური საქმის წარმოების შედეგი და სანქციები

6.1. სანქციის შეფარდების შესახებ გადაწყვეტილების მიღება

განმხილველი კოლეგია გამოიტანს სანქციის შეფარდების შესახებ გადაწყვეტილებას მას შემდეგ, რაც დაადგენს რომ მედიატორმა დაარღვია ეთიკური ნორმები.¹⁵⁸ ზოგადად, არსებობს სხვადასხვა ტიპის სახდელი, მათ შორის ძირითადია:

1. მედიაციის პროცესის ხარჯის დაკისრება მედიატორისთვის;
2. ზეპირი და წერილობითი გაფრთხილება;
3. მედიატორის სავალდებულო გადამზადება (ტრენინგი);
4. კონკრეტული ტიპის სამედიაციო დავების განხილვის შეზღუდვა;
5. საქმიანობის უფლების შეჩერება ან აკრძალვა კონკრეტული დროით ან უვადოდ;
6. სხვა ტიპის სანქციები მედიატორთან შეთანხმებით.¹⁵⁹
დებულება ითვალისწინებს ოთხი სახის სახდელის ზომას: 1. გაფრთხილება; 2. ასოციაციის წევრობის შეჩერება 1 (ერთი) წლამდე ვადით; 3. ასოციაციიდან გარიცხვა 3 წლის შემდეგ ხელახლა მიმართვის უფლებით; 4. ასოციაციიდან გარიცხვა ხელახლა მიმართვის უფლების გარეშე.¹⁶⁰

¹⁵⁸ იხ. Florida Rules for Certified and Court-Appointed Mediators, Rules 10.820. (m), <<https://www.flcourts.org/Resources-Services/Alternative-Dispute-Resolution/Mediation-in-Florida/Discipline-Proceedings-Sanctions>> [19.09.2021].

¹⁵⁹ *Young P. M.*, Take It or Leave It. Lump It or Grieve It: Designing Mediator Complaint Systems that Protect Mediators, Unhappy Parties, Attorneys, Courts, the Process, and the Field, *Ohio State Journal on Dispute Resolution*, Vol. 21, 2006, 811.

¹⁶⁰ სსიპ საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის მედიატორთა დისციპლინური საქმისწარმოების დებულება, 24/05/2021, მე-20 მუხლი.

6.2. სანქციის სახეები

6.2.1. ფულადი სახდელი

ფულად სახდელს, როგორც წესი, არ ითვალისწინებს დისციპლინური წარმოების პრაქტიკა, ერთ-ერთი გამონაკლისია ფლორიდის შტატი, რომელიც ითვალისწინებს მედიატორისთვის სანქციის სახით პროცესის ხარჯების დაკისრებას (*Imposition of costs of the proceeding*).¹⁶¹

აღნიშნული სანქცია განიმარტა ერთ-ერთ საქმეში, სადაც მედიატორს დაეკისრა ფულადი სახდელი, კერძოდ, მას დაეკისრა არა მედიაციის პროცესში წარმოშობილი ხარჯების, არამედ დისციპლინურ საქმისწარმოებაში, მომკვლევისა და კომისიის წევრების მოგზაურობის ხარჯები.¹⁶² ამ ტიპის სანქციას არ იცნობს ქართული კანონმდებლობა, რადგან თუ ხარჯი არ ეხება თარჯიმნის სპეციალისტის ან მოწმის მოწვევას, ასოციაცია თავად ფარავს ხარჯებს.¹⁶³

ფულადი სანქციის გათვალისწინება ქართულ რეალობაში შესაძლებელია, რაც ასოციაციას თავიდან ააცილებს გაუთვალისწინებელ ხარჯებს და დაამკვიდრებს დისციპლინური სახდელის კიდევ ერთ სტანდარტს.

6.2.2. ზეპირი ან წერილობითი გაფრთხილება

საჯარო გაფრთხილება გულისხმობს, რომ პირმა ჩაიდინა პროფესიული გადაცდომა, მაგრამ ამის გამო მას არ ეზღუდება

¹⁶¹ იხ. Florida Rules for Certified and Court-Appointed Mediators, Rules 10.830. a (1), <<https://www.flcourts.org/Resources-Services/Alternative-Dispute-Resolution/Mediation-in-Florida/Discipline-Proceedings-Sanctions>> [19.09.2021].

¹⁶² იხ. Press S., Mediator Ethical Breaches: Implications for Public Policy, *Arbitration Law Review, Yearbook on Arbitration and Mediation*, Vol. 6, 2014, 159.

¹⁶³ სსიპ საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის მედიატორთა დისციპლინური საქმისწარმოების დებულება, 24/05/2021, მე-13 მუხლის მე-4 პუნქტი.

საქმიანობა.¹⁶⁴ აღნიშნული ტიპის გაფრთხილება შეიძლება იყოს, როგორც წერილობით ასევე ზეპირი ფორმით.¹⁶⁵ ქართულ რეალობაში დებულება არ აკონკრეტებს რა ფორმით უნდა გაიცეს გაფრთხილება მედიატორის მიმართ. ამიტომ, დასაზუსტებელია გაფრთხილების გაცემის ფორმა.

6.2.3. მედიატორის დამატებითი გადამზადება

საკითხი, როდესაც დისციპლინური დარღვევა ჩადენილია პროფესიული არაკომპეტენტურობის გამო განმხილველმა კომისიამ შეიძლება მიიღოს გადაწყვეტილება რესპოდენტისთვის დამატებითი ტრენინგების საჭიროების შესახებ.¹⁶⁶ რაც პრაქტიკულად გულისხმობს, პირის სპეციალურად იმ სფეროში გადამზადებას, რომელშიც მან ჩაიდინა გადაცდომა.

მაგალითად, ფლორიდის დისციპლინურმა კომისიამ ერთ-ერთ საქმეში, მედიატორი დაავალდებულა დამატებით 6 საათიანი ტრენინგის გავლა მედიაციის რეკლამირებასა ანაზღაურების მიღების ეთიკურ სტანდარტში, ვინაიდან, მედიატორმა დაარღვია რეკლამირებისა და ანაზღაურების მიღების პრინციპი.¹⁶⁷

ხოლო სხვა საქმეში ეთიკის კომისიამ მედიატორი დაავალდებულა გაეწყო დამატებითი ტრენინგები გენდერულ, კულტურულ განსხვავებებსა და პროფესიული საუბრის სფე-

¹⁶⁴ State Bar of Georgia, Discipline Definitions, <<https://www.gabar.org/disciplinedefinitions.cfm>> [19.09.2021].

¹⁶⁵ Florida Rules for Certified and Court-Appointed Mediators, Rules 10.830. a (2), (3), <<https://www.flcourts.org/Resources-Services/Alternative-Dispute-Resolution/Mediation-in-Florida/Discipline-Proceedings-Sanctions>> [19.09.2021].

¹⁶⁶ Haynsworth H. J. IV, Disciplinary Actions by the South Carolina Supreme Court and the Board of Commissioners on Grievances and Discipline: Lawyers Beware, South Carolina Law Review, Vol. 36, Issue 3, 1985, 392.

¹⁶⁷ Florida Mediator Qualifications and Discipline Review Board, Case N9QCC 2012-037, <<https://www.flcourts.org/Resources-Services/Alternative-Dispute-Resolution/Mediation-in-Florida/Discipline-Proceedings-Sanctions/Sanctions-Imposed>> [19.06.2021].

როში, რადგან მედიატორმა მედიაციის პროცესში ერთ-ერთ მხარეს მიაყენა სიტყვიერი შეურაცხყოფა და მიმართა დისკრიმინაციულად გენდერის ნიშნით.¹⁶⁸

აღნიშნული ტიპის სანქციას არ ითვალისწინებს ქართული რეალობა, მაგრამ ვინაიდან სანქციის არსებობის მიზანია მედიატორთა პროფესიული გადამზადების ეფექტურობა, სასურველია აღნიშნული ტიპის სანქცია დამკვიდრდეს ქართულ რეალობაში და მედიატორთა გადამზადებას ჰქონდეს უწყვეტი ხასიათი.

6.2.4. კონკრეტული ვადით საქმიანობის შეზღუდვა

დროებით საქმიანობის შეზღუდვა ორი ფორმით შეიძლება არსებობდეს. ერთი მხრივ, მედიატორს შეიძლება შეეზღუდოს განსაზღვრული ვადით კონკრეტული დავის კატეგორიის შესახებ მედიაციაში ჩართვა და მეორე მხრივ, კონკრეტული ვადით შეეზღუდოს მთლიანად სამედიაციო საქმიანობა.¹⁶⁹

ქართულ რეალობაში მხოლოდ მეორე ვარიანტი დამკვიდრდა. დებულება ითვალისწინებს ასოციაციის წევრობის შეჩერებას 1 წლამდე ვადით, შესაბამისად, აღნიშნული უნდა მოიცავდეს, მედიატორის ჩამოშორებას ყველა ტიპის სამედიაციო საქმიანობისგან და არ იძლევა საშუალებას, რომ მედიატორს აეკრძალოს მხოლოდ ერთი კონკრეტული დავის კატეგორიის საქმეში ჩართვა.

¹⁶⁸ Florida Mediator Qualifications and Discipline Review Board, Case N2MBQ 2005-004 მითითებულია: Press S., Mediator Ethical Breaches: Implications for Public Policy, Arbitration Law Review, Yearbook on Arbitration and Mediation, Vol. 6, 2014, 156.

¹⁶⁹ Florida Rules for Certified and Court-Appointed Mediators, Rules 10.830. a. (5), (6), <<https://www.flcourts.org/Resources-Services/Alternative-Dispute-Resolution/Mediation-in-Florida/Discipline-Proceedings-Sanctions>> [19.09.2021].

6.2.5. მედიატორის ასოციაციიდან გარიცხვა

ყველაზე მძიმე სანქცია, რაც მედიატორს შეიძლება დაეკისროს, არის მედიატორის ასოციაციიდან გარიცხვა. აღნიშნული შეიძლება ორი ძირითადი ფორმით გამოვლინდეს, კერძოდ, მედიატორს შეუწყდეს საქმიანობის უფლება სამუდამოდ ან შეუჩერდეს საქმიანობის უფლება დროებით, სამომავლოდ აღდგენის უფლებით.¹⁷⁰

მედიატორთა დისციპლინური საქმისწარმოების დებულებამ გაითვალისწინა ორივე შესაძლებლობა,¹⁷¹ თუმცა დებულებაში არ არის განსაზღვრული, რა მექანიზმით ხდება საქმიანობის უფლების აღდგენა. აღნიშნული საკითხი კი მნიშვნელოვანია პრაქტიკის სრულყოფისთვის. პროცედურულად, როგორც წესი, ასოციაცია არ ითხოვს მედიატორისგან, ახლიდან გაიაროს მედიატორის სასერტიფიკაციო სრული კურსი, მაგრამ, როდესაც მედიატორი მიმართავს კომისიას საქმიანობის უფლების აღდგენისთვის, მედიატორმა უნდა წარადგინოს მოთხოვნა აღდგენის თაობაზე და დასტური რომ გაიარა დამატებით საჭირო ტრენინგები იმ მიზეზების გათვალისწინებით, რის გამოც შეუჩერდა საქმიანობის უფლება.¹⁷²

6.2.6. სხვა სახის სანქციები

კომისიის შეხედულებისამებრ, მედიატორის წინააღმდეგ შესაძლებელია განხილულის გარდა, სხვა სახის თანაზომიე-

¹⁷⁰ Rules of the Dispute Resolution Commission, Supreme Court of North Carolina, Rule 13. b(3), (6), <<https://www.nccourts.gov/courts/supreme-court/court-rules/rules-of-the-dispute-resolution-commission>> [19.09.2021].

¹⁷¹ სსიპ საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის მედიატორთა დისციპლინური საქმისწარმოების დებულება, 24/05/2021, მე-20 მუხლი.

¹⁷² Florida Rules for Certified and Court-Appointed Mediators, Rules 10.830. 2 (i), 4, <<https://www.flcourts.org/Resources-Services/Alternative-Dispute-Resolution/Mediation-in-Florida/Discipline-Proceedings-Sanctions>> [19.09.2021].

რი სანქციის გამოყენება.¹⁷³ აღნიშნული ტიპის სანქცია არაერთხელ გამოიყენეს ფლორიდის დისციპლინური წარმოების პრაქტიკაში, კერძოდ, ერთ-ერთ საქმეში, ეთიკის კომისიამ თავად შესთავაზა მედიატორს დამატებითი ტრენინგების გავლა, რომელიც არ ჩაეთვლებოდა სავალდებულო სასერტიფიკაციო ტრენინგებში და მიიღებდა სპეციალურ ცოდნას მედიატორის მიუკერძოებლობასთან დაკავშირებით, რასაც მედიატორი დათანხმდა.¹⁷⁴ დასახელებული სანქცია გულისხმობს მედიატორსა და კომისიას შორის განსხვავებული დისციპლინური სახდელის გამოყენებას, რაც მნიშვნელოვანია, ვინაიდან კომისიას ეძლევა საშუალება, ინდივიდუალურად შეარჩიოს სახდელის ის ფორმა, რომლითაც მიიღწევა კომისიის მთავარი მიზანი, რაც არის მედიატორთა უფლებებისა და ინსტიტუტის რეაბილიტაცია მედიატორის მიერ პროფესიული ვალდებულების დარღვევის შემდეგ.¹⁷⁵

7. დასკვნა

კვლევის შედეგები რამდენიმე ასპექტს მოიცავს. პირველ რიგში, აუცილებელია სტატიაში წარმოდგენილი დასკვნების სამართლებრივი მნიშვნელობის განსაზღვრა, რადგან მედიაციის განვითარება საქართველოში აუცილებლად მოითხოვს მედიატორთა მიერ ეთიკური სტანდარტების ზედმიწევნით დაცვას, ხოლო დისციპლინური საქმისწარმოების ინსტიტუტის

¹⁷³ Rules of the Dispute Resolution Commission, Supreme Court of North Carolina, Rule 13. b, <<https://www.nccourts.gov/courts/supreme-court/court-rules/rules-of-the-dispute-resolution-commission>> [19.09.2021].

¹⁷⁴ Florida Dispute Resolution Center, Sanctions - Consensual Agreements, N9MQB 2018-006, <<https://www.flcourts.org/Resources-Services/Alternative-Dispute-Resolution/Mediation-in-Florida/Discipline-Proceedings-Sanctions/Sanctions-Consensual-Agreements>> [19.09.2021].

¹⁷⁵ Press S., Mediator Ethical Breaches: Implications for Public Policy, *Arbitration Law Review, Yearbook on Arbitration and Mediation*, Vol. 6, 2014, 117.

არსებობა სწორედ ეთიკური სტანდარტების განუხრელი დაცვის უზრუნველყოფითაა ნაკარნახევი.

მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ მედიატორთა დისციპლინური საქმისწარმოება ეს არის სისტემა, რომელიც მოიცავს, ერთი მხრივ, მედიატორთა ქცევის ეთიკური ნორმების ერთობლიობას, ხოლო, მეორე მხრივ, აღნიშნული ნორმების დარღვევის შეფასებით მედიატორისთვის დისციპლინური სახდელის დაკისრების შესაძლებლობის განხილვას. შესაბამისად, დისციპლინური საქმისწარმოება არის ორსაფეხურიანი პროცესი, რომელშიც პირველ ეტაპზე უნდა არსებობდეს ვარაუდი, რომ მედიატორმა დაარღვია ეთიკის კოდექსი, ხოლო მეორე ეტაპზე აღნიშნული ვარაუდი უნდა შეფასდეს ფაქტების ერთობლიობით, რათა დადგინდეს, არსებობს თუ არა ნამდვილად დისციპლინური გადაცდომა.

აუცილებელია, დისციპლინური წარმოება დაიყოს სტრუქტურულ ქვეჯგუფებად, რაც გულისხმობს, რომ პირველი ქვეჯგუფი, ეს არის ეთიკური ვალდებულებების ჯგუფი, რომელიც მოიცავს მედიაციის ეთიკურ პრინციპებს, როგორცაა: მიუკერძოებლობა, კომპეტენცია, ანაზღაურება, თვითგამორკვევის ხელშეწყობა და სხვ. რომლებიც აისახება საკანონმდებლო დონეზე, ხოლო პრობლემის არსი არის ის, თუ რამდენად სწორად ხდება შეფასება და განმარტება აღნიშნული ეთიკური ნორმებისა, რადგან არასწორად გაგებულმა სამართლის ნორმებმა შესაძლებელია დაამკვიდროს დისციპლინური წარმოების მანიკერი პრაქტიკა და მედიაციის განვითარება შეფერხდეს.

საქართველოს რეალობისთვის, მედიატორთა დისციპლინური წარმოების, როგორც პროცესის, არსის განსაზღვრისთვის ცენტრალური ადგილი უჭირავს, მედიატორთა ეთიკის ნორმების სწორი და ათწლეულების განმავლობაში დამკვიდრებული პრაქტიკის გააზრებას, უპირატესად, ეს გულისხმობს, ამერიკის შეერთებული შტატების, კანადისა და დიდი ბრიტანეთის არსებული პრაქტიკის მიხედვით, ეთიკურ ნორმათა შინაარსის გააზრებას ქართულ რეალობაში, რათა მედიატორთა ეთიკის კო-

დექსმა შეიძინოს ძალა, რათა მედიაცია დამკვიდრდეს, როგორც თანამედროვე ეთიკურად გამართული პროცესი.

დისციპლინური წარმოების პროცესის მიზნებისთვის ეთიკური ვალდებულებების ქვეჯგუფშივე უნდა მოიაზრებოდეს დისციპლინური წარმოების ისეთი ცენტრალური საკითხი, როგორიცაა ეთიკური ვალდებულების დარღვევა, რაც წარმოადგენს მედიატორის წინააღმდეგ დისციპლინური საქმისწარმოების დაწყების საფუძველს. მთავარი საკითხი, რაც უნდა შეფასდეს, არის ის, თუ რას ნიშნავს ეთიკური ვალდებულების დარღვევა? აღნიშნულ კითხვას პასუხი უნდა გაეცეს ორი სუბიექტის პრიზმიდან.

ერთი მხრივ, მედიატორის კონკრეტულ ქცევას, ეთიკური ვალდებულების დარღვევად შეიძლება აფასებდეს მედიაციის მონაწილე ან მასთან დაკავშირებული მხარე, ან მედიატორის წინააღმდეგ საჩივრის ავტორი, რომელიც თვლის, რომ ეთიკური ვალდებულება დაირღვა, თუმცა აღნიშნული მხოლოდ დისციპლინური პროცესის პირველი საფეხურია და შემდეგ საფეხურებზე დგას ეთიკის ნორმის დარღვევის დამდგენილი ეთიკის კომისია. ეთიკის ნორმის დარღვევა სახეზე იქნება მაშინ, როდესაც კომპეტენტური დისციპლინური საქმისწარმოებელი ორგანო განაცხადებს, რომ ეთიკური გადაცდომა არსებობს და მედიატორმა დაარღვია ეთიკის ნორმა.

მედიატორის წინააღმდეგ საჩივრის შეტანის შემდეგ სრულდება დისციპლინური პროცესის პირველი ეტაპი და იწყება მეორე, ცენტრალური ეტაპი, რომელიც მოიცავს მედიატორის მიერ შესაძლო ეთიკური გადაცდომის შეფასებას. მეორე ეტაპიც მოიცავს რამდენიმე ქვეჯგუფს. ესენია: ეთიკის კომისიის მიერ დარღვევის შეფასება, მტკიცების სტანდარტის შეუერხებლად გამოყენების უფლება წარმოების მხარეებისთვის და სწორი და თანაზომიერი სანქციის გამოყენებას, თუ არსებობს ეთიკური გადაცდომა.

საჩივრის შეტანის შემდეგ, მედიატორის შეფასებაში ერთვება ისეთი ორგანო, როგორიცაა ეთიკის კომისია, რომელიც ასევე ორ ეტაპად, მოკვლევისა და განხილვის ეტაპზე, მიუკერ-

ძობლად და კეთილისნდისიერად უნდა განიხილავდეს საჩივარს და ადგენდეს დისციპლინური გადაცდომის არსებობა- /არ არსებობას.¹⁷⁶ ვინაიდან, საქართველოს სამედიაციო პრაქტიკაში დისციპლინური საქმისწარმოება სრულიად ახალი ფურცელია, მნიშვნელოვანია, ნაშრომში წარმოდგენილი პრინციპებისა და სისტემების გააზრება და დანერგვა, ერთი მხრივ, მომკვლევია, ხოლო, მეორე მხრივ, განმხილველი კოლეგიების მუშაობაში, რაც, პირველ რიგში, გულისხმობს კოლეგიებს შორის ფუნქციონირებას მკაფიო გამიჯვნას და როლების განაწილებას, ხოლო, მეორე მხრივ, მედიატორისთვის სათანადო შესაძლებლობის შექმნას, რომ ამ უკანასკნელმა დაიცვას საკუთარი პოზიცია წარმოების ნებისმიერ ეტაპზე. აღნიშნული გასათვალისწინებელია, როგორც უმთავრესი პრინციპი არა მხოლოდ მედიატორთა ასოციაციის საქმიანობისთვის, არამედ, მომავალში დამოუკიდებლად განვითარებული სამედიაციო პრაქტიკის პროვაიდერებისთვისაც, ვისაც სურს თანამედროვე სამედიაციო სისტემის შექმნა და შეთავაზება.

კვლევის ფარგლებში რამდენიმე მნიშვნელოვანი პრობლემა გამოიკვეთა, რაც უკავშირდება განმხილველი კოლეგიის როლს და, შესაბამისად, განხილვის ეტაპზე შეჯიბრობითობის უზრუნველყოფას. ერთი მხრივ საკითხი, რაც ბუნდოვანია მედიატორთა დისციპლინური დებულების ქართულ ვარიანტში, არის ის, რომ ეთიკის კომისიის წევრი, დისციპლინურ წარმოებაში ვერ ჩაერთვება, თუ ის დისციპლინური „წახმობების მონაწილე პიხის ახლო ნათესავია.“¹⁷⁷ ხოლო ახლო ნათესავის დეფინიცია გულისხმობს, მხოლოდ კომისიის წევრის მემკვიდრეს, რაც გაუმართლებელია, რადგან ახლო ნათესა-

¹⁷⁶ Young P. M., Take It or Leave It. Lump It or Grieve It: Designing Mediator Complaint Systems that Protect Mediators, Unhappy Parties, Attorneys, Courts, the Process, and the Field, Ohio State Journal on Dispute Resolution, Vol. 21, 2006, 783.

¹⁷⁷ სსიპ საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის მედიატორთა დისციპლინური საქმისწარმოების დებულება, 24/05/2021, მე-7 მუხლის პირველი პუნქტის მე-2 ქვეპუნქტი.

ვის დეფინიცია ქართულ რეალობაში მოიცავს პირთა ბევრად დიდ წრეს, და აუცილებელია, რათა აღნიშნული საკითხი შეიცვალოს იმგვარად, რომ განივრცოს ახლო ნათესავის დეფინიცია და ამით აცილების ინსტიტუტი შესაბამისი სტანდარტებით დამკვიდრდეს დისციპლინურ საქმისწარმოებაში. გარდა აცილების ინსტიტუტისა, არსებობს შედარებით ზოგადი პრობლემა, რომელიც განსაკუთრებით საყურადღებოა. ვინაიდან, დისციპლინური წარმოების ქართულ რეალობაში მხარეებს წარმოადგენენ თავად ასოციაცია და მედიატორი, აუცილებელია ბალანსის პოვნა, რათა მედიატორი არ აღმოჩნდეს ისეთ სიტუაციაში, სადაც სუბორდინაციულად მაღალ საფეხურზე მდგომი ორგანიზაცია, რომელიც, ერთი მხრივ, მხარეა ხოლო, მეორე მხრივ, სწორედ მის წიაღში არსებული დამოუკიდებელი ორგანო, ეთიკის კომისიაა შემფასებელი, დაჩაგრავს სუბორდინაციულად გარკვეულ საფეხურზე მდგომ მედიატორს, კერძოდ კი, არ მისცემს საშუალებას ისარგებლოს თანასწორი შეჯიბრებითობის პრინციპით.

აღნიშნული უთანასწორობის პრევენციის საშუალება კი უნდა მოიაზრებოდეს დისციპლინური წარმოების დებულებაში. კვლევის ფარგლებში, რამდენიმე მექანიზმი გამოიკვეთა, რამაც უნდა უზრუნველყოს თანასწორობა დისციპლინური წარმოების პროცესში. პირველ რიგში, ეს არის მტკიცების ისეთი სტანდარტის დამკვიდრება, რომელიც შესაძლებლობას აძლევს მედიატორს, შეძლოს საკუთარი პოზიციის დასაბუთება და დაცვა. მტკიცების სტანდარტის დამკვიდრება კი გულისხმობს, მედიატორისთვის უფლებას, წარმოადგინოს ის მტკიცებულებები, რომელსაც თვლის, რომ საქმეზე ფაქტობრივი გარემოებების დადგენისთვის მნიშვნელობა აქვს ისე, როგორც მეორე მხარეს, მედიატორსაც უნდა ჰქონდეს უფლება გამოიძახოს მონმეები და მიიღოს მათგან ინფორმაცია, იყოს წარმოდგენილი წარმომადგენლის მეშვეობით. თუ აღნიშნული უფლებები გარანტირებული იქნება, მედიატორს შეეძლება მიიღოს შესაბამისი ხარისხის დისციპლინური განხილვის პროცესი.

სტატიის განხილვისას, გამოიკვეთა, რომ მტკიცების სტანდარტი არა მხოლოდ მხარეთა უფლებების გარანტირების კუთხითაა მნიშვნელოვანი, არამედ წარმოადგენს დამოუკიდებელ ქვეჯგუფს კონკრეტული თავისებურებით.

კერძოდ, დისციპლინური საქმისწარმოება ვერ იქნება ეფექტური თუ ნათლად არ იქნება განსაზღვრული რა არის მტკიცებულებები, რა პირობებითაა ისინი დასაშვები და რა არის დაუშვებელი მტკიცებულებები, ასევე, ნათლად გამოჩინდა, რომ აღნიშნული საკითხის რეგულირებისთვის, მიმდინარე პრაქტიკაში იყენებენ კონკრეტული ქვეყნის იურისდიქციაში მოქმედ ზოგად სტანდარტებს, რაც ქართულ რეალობაში ჯერ კიდევ ბუნდოვანია, მაგრამ შესაძლებელია ქართული სამოქალაქო საპროცესო სტანდარტების მრავალწლიანი პრაქტიკა კარგი გზამკვლევი გამოდგეს დისციპლინური წარმოების მტკიცების სტანდარტის დადგენისა და პრაქტიკაში რეალიზებისთვის.

კვლევაში განხილული დისციპლინური დებულებების არცერთი ვერსია არ აწესრიგებს მტკიცებულებათა სტანდარტს ყველა დეტალის გათვალისწინებით, მოწესრიგებისთვის იყენებენ კონკრეტულ ქვეყანაში (აშშ-ის შემთხვევაში კონკრეტულ შტატში) მოქმედ სამოქალაქო საპროცესო კანონმდებლობის ზოგად სტანდარტს. შესაბამისად, მედიატორთა დისციპლინურ საქმისწარმოებაში, მტკიცების სტანდარტის განსაზღვრა უნდა მოიცავდეს სწორედ აღნიშნულ ფორმულას, თუ რა არის მტკიცებულებები, რა პირობებითაა ისინი დასაშვები და რა არის დაუშვებელი მტკიცებულებები, აღნიშნულ კითხვებზე პასუხები უკვე არსებობს ქართულ რეალობაში და ყველა იმ კატეგორიის მტკიცებულებების ბუნებას, რომლებიც წარმოდგენილია დისციპლინური წარმოების დებულებაში, შინაარსობრივად განმარტავს და მათი დაშვება/არ დაშვების წესს ადგენს ქართული სამოქალაქო საპროცესო სამართალი, რაც უნდა იყოს სახელმძღვანელო პრინციპების ერთობლიობა დისციპლინური წარმოების ფარგლებში მტკიცებულებათა სტანდარტის განვითარებისთვის.

მტკიცებულებათა სტანდარტისა და, ზოგადად, დისციპლინური საქმისწარმოების ბოლო ეტაპს წარმოადგენს დისციპლინური სახდელების საკითხი, კერძოდ, სახდელები არ უნდა ემსახურობდეს მხოლოდ მედიატორის „დასჯის“ მიზანს, არამედ, ნაშრომში განხილული საერთაშორისო გამოცდილება აჩვენებს, რომ სახდელების ორი ჯგუფი არსებობს, ერთი, რომლის მიზანია მედიატორის „დასჯა“ და ამით სოციალური პასუხისმგებლობის, პროფესიის ხარისხის მკაცრი კონტროლი, ხოლო მეორე ჯგუფის სანქციათა მიზანია მედიატორისთვის საკუთარი შეცდომის გამოსწორების შესაძლებლობა გადამზადების გზით. ქართული პრაქტიკისთვის აუცილებელია დაინერგოს ორივე ჯგუფის სანქციათა სახეები და ეთიკის ნორმების დარღვევის ხასიათიდან გამომდინარე, ეთიკის კომისიამ მედიატორის მიმართ შეარჩიოს ყველაზე მისაღები „დასჯის“ ან „რეაბილიტაციის“ სახდელის სახე. მედიატორის სტატუსის შემაჩერებელი სახდელის სახეების გვერდით, უნდა არსებობდეს ისეთი სახდელები, როგორცაა მედიატორის სავალდებულო გადამზადება და ტრენინგები კონკრეტულ სფეროში.

მედიაცია მუდმივად ვითარდება, ხოლო დისციპლინური საქმისწარმოება ამ განვითარების ვექტორის კონტროლის საშუალებაა, რომელსაც შეუძლია მედიატორს მისცეს საკმარისი საფუძველი, რათა მას გააზრებული ჰქონდეს საკუთარი ეთიკური ვალდებულებები კლიენტთა და პროცესის წინაშე. ქართული რეალობისთვის კი, დისციპლინური საქმისწარმოების სწორი და თანამედროვე გაგებით დანერგვას შეუძლია მედიაციის ინსტიტუტის განვითარების პროცესის მშენებლობაში ერთ-ერთი ფუნდამენტური როლის შესრულება.

ბიბლიოგრაფია:

1. საქართველოს კონსტიტუცია, საქართველოს პარლამენტის უწყებები, 31-33, 24/08/1995.
2. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი, პარლამენტის უწყებანი, 47-48, 14/11/1997.

3. საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“, სსმ, 18/09/2019.
4. სსიპ საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის მედიატორთა დისციპლინური საქმისწარმოების დებულება, 24/05/2021.
5. სსიპ საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის ეთიკის კოდექსი, 24/05/2021.
6. სსიპ საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის სერტიფიცირების პროგრამის დებულება, 24/05/2021.
7. სსიპ საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის წესდება, 24/05/2021.
8. სსიპ საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის დებულება „ადვოკატთა დისციპლინური პასუხისმგებლობისა და დისციპლინური წარმოების შესახებ“, 11/12/2010.
9. გაგუა ი., მტკიცების ტვირთი სამოქალაქო საპროცესო სამართალში, სადისერტაციო ნაშრომი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თბ., 2012, 11, 77.
10. დიდუაშვილი თ., ხუსტგარი ვ., საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის კომენტარი, მეორე გამოცემა, თბ., 2007, 8, 205, 207, 234-235, 246, 256, 284.
11. ქოქიაშვილი თ. (ხედ.), რეკომენდაციები სასამართლო გადაწყვეტილების შედგენისას გასათვალისწინებელი ძირითადი წესების შესახებ, საქართველოს უზენაესი სასამართლო, თბ., 2010, 7.
12. ჩიგაშვილი ნ., მედიაციის ეთიკის რეგულირების ფარგლები და ეთიკის სტანდარტით ბოჭვის ადრესატები, „სამართლის ჟურნალი“, თსუ-ის გამომცემლობა, №1, 2016, 10.
13. ჩიგაშვილი ნ., ადვოკატ-მედიატორის ცალკეულ ეთიკურ ვალდებულებათა თავისებურება და რეგულირების აუცილებლობა, „სამართლის ჟურნალი“, თსუ-ის გამომცემლობა, №2, 2016, 29.
14. ცეხცვაძე გ., მედიაცია, დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული ფორმა (ზოგადი მიმოხილვა), თბ., 2010, 185.
15. წუდაძე ა., სასამართლო მედიაციის ქართული მოდელი ევრო-ამერიკულ პრიზმაში, თსუ-ის გამომცემლობა, თბ., 2016, 30.
16. ჰაგენდოხი უ., ადავიძე ბ., ბაქაქუხი ნ., ბეჟეკაშვილი დ., გასიგაშვილი ე., თოდუა მ., მესხიშვილი ქ., ქათამაძე პ., ძღიეხიშვილი ზ., სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის კომენტარი, რჩეული მუხლები, თბ., 2020, 870.

17. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2015 წლის 4 მაისის №ას-1155-1101-2014 გადაწყვეტილება.
18. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2018 წლის 26 ოქტომბრის №1440-1360-2017 გადაწყვეტილება.
19. ADR Institute of Canada, Complaints and Discipline Policy, <<https://adric.ca/rules-codes/complaints-discipline-policy/>> [19.09.2021].
20. American Bar Association (ABA), Model Standards of Conduct for Mediators, <https://www.americanbar.org/groups/dispute_resolution/policy_standards/> [19.09.2021].
21. American Arbitration Association, Model Standards of Conduct for Mediators, <<https://digitalcommons.pepperdine.edu/naalj/vol17/iss2/9/>> [19.09.2021].
22. Arkansas Judiciary Procedures for the Discipline of Mediator <<https://www.arcourts.gov/adr/complaints-against-mediators>> [19.09.2021].
23. Arkansas Administrative Procedures Act, <<https://www.asbala-id.arkansas.gov/laws-rules/>> [19.09.2021].
24. Colorado Ethics Committee Policy and Procedure, <<https://coloradomediation.org/ethics/>> [19.09.2021].
25. European Code of Conduct for Mediators, <<https://www.euromed-justice.eu/en/document/eu-european-code-conduct-mediators>> [19.09.2021].
26. European Code of Conduct for Mediation Providers, <<https://rm.-coe.int/cepej-2018-24-en-mediation-development-toolkit-european-code-of-conduc/1680901dc6>> [19.09.2021].
27. European Convention on Human Rights, <<https://www.echr.coe.-int/Pages/home.aspx?p=basictexts&c>> [19.09.2021].
28. Florida Rules for Certified and Court-Appointed Mediators, <<https://www.flcourts.org/Resources-Services/Alternative-Dispute-Resolution/Mediation-in-Florida/Discipline-Proceedings-Sanctions>> [19.09.2021].

29. Model Standards of Conduct for Mediators, <https://www.american-bar.org/groups/dispute_resolution/policy_standards/> [19.09.2021].
30. Oklahoma Human Services, Procedure for mediation, Confidentiality, <<https://oklahoma.gov/okdhs/library/policy/current/okdhs/chapter-2/subchapter-1/parts-4/procedure-for-mediation.html>> [19.09.2021].
31. Rules of the Dispute Resolution Commission, Supreme Court of North Carolina, <<https://www.nccourts.gov/courts/supreme-court/court-rules/rules-of-the-dispute-resolution-commission>> [19.09.2021].
32. Tennessee Supreme Court Rules, <<https://casetext.com/rule/tennessee-court-rules/tennessee-rules-of-the-supreme-court/rule-31-alternative-dispute-resolution-mediation/appendix-a-standards-of-professional-conduct-for-covered-neutrals/section-5-self-determination>> [19.09.2021].
33. The Association of Attorney-Mediators, Grievance procedure, <<https://www.attorney-mediators.org/grievance>> [19.09.2021].
34. The 2020 Florida Statutes, Chapter 44, Mediation Alternatives to Judicial Action, <http://www.leg.state.fl.us/statutes/index.cfm?App_mode=Display_Statute&URL=0000-0099/0044/0044.html> [19.09.2021].
35. Virginia Complaints Procedure, <<http://www.courts.state.va.us/-courtadmin/aoc/djs/programs/drs/mediation/home.html>> [19.09.2021].
36. *Anderson T., Schum D., Twining W., Analysis of Evidence*, 2nd ed., Cambridge University Press, 2005, 290.
37. *Bam D., Making Appearances Matter: Recusal and the Appearance of Bias*, 2011 Brigham Young University Law Review, Issue 4, 2011, 945.
38. *Buzatu N. E., The Responsibility of the Mediator*, AGORA International Journal of Juridical Sciences, Vol. 4, 2013, 10.
39. *Crowe J., Two Models of Mediation Ethics*, Sydney Law Review, Vol. 39, Issue 2, 2017, 149.
40. *Cooks L. M., Hale C. L., The Construction of Ethics in Mediation*, Conflict Resolution Quarterly, Vol. 12, 1994, 61.

41. *Haynsworth H. J. IV*, Disciplinary Actions by the South Carolina Supreme Court and the Board of Commissioners on Grievances and Discipline: Lawyers Beware, *South Carolina Law Review*, Vol. 36, Issue 3, 1985, 392.
42. *Imwinkelried E. J.*, The Importance of the Memory Factor in Analyzing the Reliability of Hearsay Testimony: A Lesson Slowly Learnt--And Quickly Forgotten, *Florida Law Review*, Vol. 41, 1989, 254.
43. *Kallipetis M.*, Mediation Ethics in Europe, *The Dovenschmidt Quarterly*, 2014, 65-66.
44. *Kovach K.*, *Mediation In a Nutshell*, 2nd ed., South Texas College of Law, West, a Thompson Business, 2010, 40, 202.
45. *Koo A. K. C.*, Exploring Mediator Liability in Negligence, *Common Law World Review*, Vol. 45, 2016, 165-166.
46. *Laflin M. E.*, Preserving the Integrity of Mediation through the Adoption of Ethical Rules for Lawyer-Mediators, *Notre Dame Journal of Law*, Vol. 14, Issue 1, 2000, 479.
47. *MacLean L., McNiven J.*, The Complaint Resolution Project, *Alberta Law Review*, Vol. 34, 1995, 55.
48. *McKeown M. M.*, To Judge or Not to Judge: Transparency and Recusal in the Federal System, *The Review of Litigation*, Vol. 30, 2011, 654.
49. *Mengler T. M.*, The Theory of Discretion in the Federal Rules of Evidence, *IOWA L. Rev.*, Vol. 74, 1989, 413-415.
50. *Morgan T. D., Tuttle R. W.*, Legal Representation in a Pluralist Society, *Wash. Law Review*, Vol. 63, 1995, 987.
51. *Poppe E. S. T., Rachlinski J. J.*, Do Lawyers Matter? The Effect of Legal Representation in Civil Disputes, *Pepperdine Law Review*, Vol. 43, Issue 4, 2016, 889.
52. *Press S.*, Mediator Ethical Breaches: Implications for Public Policy, *Arbitration Law Review*, *Yearbook on Arbitration and Mediation*, Vol. 6, 2014, 41, 117, 128-130, 144-146, 155-156, 159.
53. *Robert S. P.*, Violating the Inviolable: Caps on Damages and the Right to Trial by Jury, *Dayton Law Review*, Vol. 31, 2006.
54. *Samuels A.*, Illegally Obtained Evidence: In or Out, 67 *J. CRIM. L.* 411, 2003, 412.
55. *Schulz J. L.*, Mediator Liability in Canada: An Examination of Emerging American and Canadian Jurisprudence, *Ottawa Law Review*, Vol. 32, No. 2, 2001, 273.

56. *Stone M. P., Miceli T. J.*, The Impact of Frivolous Lawsuits on Deterrence: Do They Have Some Redeeming Value, Working papers / University of Connecticut, Department of Economics, 2014, 304-305.
57. *Tetunic F. L.*, Act Deux: Confidentiality After the Florida Mediation Confidentiality and Privacy Act, *Nova Law Review*, Vol. 1, Art. 4, 2011, 84.
58. *Tetunic F. L.*, Demystifying Florida Mediator Ethics: The Good, the Bad, and the Unseemly, *Nova Law Review*, Vol. 32, 2007, 207.
59. *Timothy A. R.*, Introducing Documentary Evidence, *Army Law*, Vol. 30, 1985, 30.
60. *Waddoups J. E.*, Narrowing the Scope of Absolute Judicial Immunity from Section 1983 Suits: The Bar Grievance Committee and the Judicial Function, *BYU Law Review*, Issue 3, 1990, 1245.
61. *Waldman E.*, *Mediation Ethics, Cases and Commentaries*, Jossey-Bass, A Wiley Imprint, United States of America, 2011, 10, 339.
62. *Welsh N. A.*, Bringing Transparency and Accountability (with a Dash of Competition) to Court-Connected Dispute Resolution, *Fordham Law Review*, Vol. 88, 2020, 2452, 2456.
63. *Williams N. V.*, Fantastic or Delusional Factual Allegations or Indisputably Meritless Legal Theories Give Rise to a Complaint Lacking an Arguable Basis, 490 U.S. 319, 1989, 327-328.
64. *Young P. M.*, Take It or Leave It. Lump It or Grieve It: Designing Mediator Complaint Systems that Protect Mediators, Unhappy Parties, Attorneys, Courts, the Process, and the Field, *Ohio State Journal on Dispute Resolution*, Vol. 21, 2006, 740-741, 783, 806, 808-811, 813-814, 820, 840, 842, 859-860.
65. Florida Mediator Qualifications and Discipline Review Board, Case N^oQCC 2012-037, <<https://www.flcourts.org/Resources-Services/Alternative-Dispute-Resolution/Mediation-in-Florida/Discipline-Proceedings-Sanctions/Sanctions-Imposed>> [19.06.2021].
66. Florida Dispute Resolution Center, Sanctions - Consensual Agreements, N^oMQB 2018-006, <<https://www.flcourts.org/Resources-Services/Alternative-Dispute-Resolution/Mediation-in-Florida/Discipline-Proceedings-Sanctions/Sanctions-Consensual-Agreements>> [19.09.2021].

67. Florida Department of Education (FLDOE) Bureau of Exceptional Education and Student Services, Mediation - Parents and School Districts Working Together. <www.fl DOE.org > core > fileparse.php > urlt > MediationFactSheet>, 3, [19.09.2021].<https://matsne.gov.ge/> [19.09.2021].
- 68.<https://mediators.ge/ka/legal-framework> [19.09.2021].
- 69.<https://gba.ge/ka> [19.09.2021].
- 70.<https://www.doj.state.or.us/oregon-department-of-justice/client-resources/appropriate-dispute-resolution/mediation-confidentiality/> [19.09.2021].
- 71.<https://oklahoma.gov/okdhs/library/policy/current/okdhs/chapter-2/subchapter-1/parts-4/procedure-for-mediation.html> [19.09.2021].
- 72.<https://www.gabar.org/disciplinedefinitions.cfm> [19.09.2021].